

Utrikesutskottets betänkande 2024/25:UU7

Internationella relationer m.m.

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden. Utskottet behandlar i detta betänkande motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2024/25 som rör internationell samverkan och internationella relationer. Betänkandet fokuserar på följande fyra områden:

- internationell samverkan
- jämställdhet samt kvinnor, fred och säkerhet
- relationer till Kina
- konsulära frågor.

I betänkandet finns tio reservationer (S, SD, V, C, MP) och ett särskilt yttrande (C).

Behandlade förslag

Cirka 130 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2024/25.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet5

 Ärendet och dess beredning.....5

Utskottets överväganden.....7

 Internationell samverkan7

 Jämställdhet samt kvinnor, fred och säkerhet.....14

 Relationer till Kina20

 Konsulära frågor28

 Motioner som bereds förenklat.....29

Reservationer31

 1. Internationell samverkan, punkt 1 (S).....31

 2. Internationell samverkan, punkt 1 (SD).....32

 3. Internationell samverkan, punkt 1 (C)34

 4. Internationell samverkan, punkt 1 (MP).....35

 5. Jämställdhet samt kvinnor, fred och säkerhet, punkt 2 (S)36

 6. Jämställdhet samt kvinnor, fred och säkerhet, punkt 2 (V).....37

 7. Jämställdhet samt kvinnor, fred och säkerhet, punkt 2 (MP).....38

 8. Relationer till Kina, punkt 3 (SD).....39

 9. Relationer till Kina, punkt 3 (C).....41

 10. Konsulära frågor, punkt 4 (S, C)43

Särskilt yttrande.....44

 Jämställdhet samt kvinnor, fred och säkerhet, punkt 2 (C).....44

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag45

 Motioner från allmänna motionstiden 2024/2545

Bilaga 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet58

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Internationell samverkan

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1323 av Jacob Risberg m.fl. (MP) yrkande 2,

2024/25:1439 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 3,

2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkandena 1, 24, 26 och 32 samt

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 1, 3 och 52.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (C)

Reservation 4 (MP)

2. Jämställdhet samt kvinnor, fred och säkerhet

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:870 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkandena 2, 3 och 6,

2024/25:2625 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkandena 9 och 10,

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 2,

2024/25:3106 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 19 och

2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkandena 29, 36 och 37.

Reservation 5 (S)

Reservation 6 (V)

Reservation 7 (MP)

3. Relationer till Kina

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1431 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 3 och 13–15,

2024/25:1440 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 1–4 och

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 35–37.

Reservation 8 (SD)

Reservation 9 (C)

4. Konsulära frågor

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 35 och

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 56.

Reservation 10 (S, C)

5. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 10 april 2025

På utrikesutskottets vägnar

Aron Emilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Aron Emilsson (SD), Morgan Johansson (S), Alexandra Völker (S), Yasmine Eriksson (SD), Olle Thorell (S), Linnéa Wickman (S), Joar Forssell (L), Ann-Sofie Alm (M), Håkan Svenneling (V), Magnus Berntsson (KD), Kerstin Lundgren (C), John E Weinerhall (M), Jacob Risberg (MP), Stefan Olsson (M), Katarina Tolgfors (M), Fredrik Saweståhl (M) och Markus Kauppinen (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet ca 130 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2024/25 som rör internationell samverkan och internationella relationer. Detta riksmöte väljer utskottet att fokusera på yrkanden som handlar om följande fyra områden:

- internationell samverkan
- jämställdhet samt kvinnor, fred och säkerhet
- relationer till Kina
- konsulära frågor.

Övriga motionsyrkanden behandlas i förenklad ordning enligt de riktlinjer som riksdagen har fastslagit med anledning av Riksdagskommitténs förslag (framst. 2005/06:RS3 Riksdagen i en ny tid) och i enlighet med utrikesutskottets promemoria Förenklad motionsberedning under valperioden 2022–2026 från oktober 2023. En förteckning över de motionsyrkanden som bereds i förenklad ordning finns i bilaga 2. Förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

I betänkandet behandlas yrkanden om internationella relationer och internationell samverkan som inte har direkt budgetpåverkan. Budgetanslagen för Sveriges internationella samverkan under 2025 behandlades av riksdagen genom beredning och beslut om statsbudgetens utgiftsområde 5 Internationell samverkan (prop. 2024/25:1 utg.omr. 5, bet. 2024/25:UU1, rskr. 2024/25:81). Utskottet yttrade sig även under hösten 2024 om de delar av budgetens utgiftsområde 1 Rikets styrelse som rör utrikesförvaltningen (yttr. 2024/25:UU1y).

Utskottet informerades av utrikesminister Maria Malmer Stenergard om allmänna och aktuella frågor den 5 november 2024 och den 20 mars 2025. Den 18 juni 2024 informerade dåvarande kabinetssekreterare Jan Knutsson utskottet om vissa frågor om utrikesförvaltningen m.m. Kabinetssekreterare Dag Hartelius informerade utskottet vid sammanträdet den 24 oktober 2024 om utgiftsområde 5 Internationell samverkan och utgiftsområde 1 i de delar som rör utrikesförvaltningen. Utskottet fick den 23 januari 2025 information om en förändring inom utrikesförvaltningen, även denna gång av kabinetssekreterare Dag Hartelius. Den 18 februari fick utskottet information av Totalförsvarets forskningsinstitut om relationerna mellan Kina och Ryssland.

I oktober 2024 reste utskottet till New York och besökte flera FN-organ. Under resan diskuterades bl.a. frågor om fredsfrämjande och fredsbevarande. Vid utskottsresorna till Indien, Sydafrika samt Vietnam och Filippinerna i mars 2025 avhandlades frågor med anknytning till detta betänkande. Även

under andra av utskottets utgående resor och under inkommande besök har frågor som berörs i detta betänkande, exempelvis relationen till Kina, varit föremål för diskussion.

Utskottets överväganden

Internationell samverkan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om internationell samverkan.
Jämför reservation 1 (S), 2 (SD), 3 (C) och 4 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 1 anføres att Sverige ska vara en stark röst globalt och en aktiv internationell kraft. I yrkande 24 framhåller motionärerna att FN utgör navet i det globala samarbetet för internationell fred och säkerhet och även spelar en viktig roll för folkrätten, mänskliga rättigheter och utveckling. I yrkande 26 anser motionärerna att regeringen bör stå upp för det multilaterala systemet och att Sverige ska fortsätta att vara en ansvarsfull och engagerad medlem av dessa organisationer. I yrkande 32 anføres bl.a. att Sverige ska bidra till fredsfrämjande insatser och till att mänskliga rättigheter, demokratisk utveckling, rättsstatens principer och jämställdhet beaktas i det internationella fredsfrämjande arbetet.

Enligt kommittémotion 2024/25:1439 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1 bör regeringen verka för att det etableras en s.k. FN-by i Sverige, bl.a. för att generera arbetstillfällen och affärsmöjligheter. I yrkande 2 anser motionärerna att regeringen bör ta fram en handlingsplan för att öka antalet svenskar som tjänstgör inom FN och därmed öka Sveriges inflytande.

I kommittémotion 2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 1 anføres att svensk utrikespolitik ska försvara och främja den liberala demokratin. I yrkande 3 anser motionärerna att Sverige inom ramen för multilaterala samarbetsstrukturer ska verka för att forma koalitioner med demokratiska länder som en motvikt mot de alltmer tydliga auktoritära strömningar som genomsyrar internationella samarbetsstrukturer. I yrkande 52 anser motionärerna att regeringen ska driva på för att stärka FN som organisation och dess roll i den multilaterala världsordningen.

I partimotion 2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 3 anser motionärerna att regeringen ska prioritera konfliktförebyggande och diplomatiska insatser för att undvika att konflikter uppkommer eller förvärras och därigenom främja fred, demokrati och säkerhet.

I kommittémotion 2024/25:1323 av Jacob Risberg m.fl. (MP) yrkande 2 är motionärerna av åsikten att mer resurser behöver läggas på internationell samverkan, dialog och diplomati för att öka respekten för den regelbaserade världsordningen.

Bakgrund

Regeringens utrikesdeklaration 2025

I utrikesdeklarationen för 2025 som presenterades av utrikesministern i samband med den utrikespolitiska debatten i riksdagen den 12 februari 2025 anges att stödet till Ukraina är regeringens främsta utrikespolitiska uppgift. Sverige ska motverka Rysslands förmåga att göra skada, inte minst genom att stödja Ukraina. Vidare lyfts de nationella säkerhetsintressena, de demokratiska värderingarna, folkrätten och tron på ett fritt och starkt Ukraina fram. Sverige ska enligt regeringen knyta ännu närmare band med allierade och partner i Norden och Baltikum, i EU, i Nato och globalt. EU är en värdegemenskap och Sveriges viktigaste utrikespolitiska plattform, och ett starkt EU ger enligt regeringen Europa kraft och Sverige en starkare röst i globala frågor. Det anförs vidare att folkrätten, inklusive FN-stadgan, är en hörnsten i Sveriges utrikes- och säkerhetspolitik. Det framkommer att Sverige står bakom Internationella domstolens och Internationella brottmålsdomstolens oberoende och integritet. Mänskliga fri- och rättigheter måste försvaras, och varje individs lika värde oavsett kön, ålder, sexuell läggning eller religion är en frihetsfråga. Det framhålls att flera minoritetsgrupper som kristna och uigurer runt om i världen är utsatta för förtryck och att det är oroande när mänskliga fri- och rättigheter undergrävs av auktoritära stater som Ryssland, Kina och Iran, som vill omforma dem utifrån sina värderingssystem.

Regeringens utrikespolitik vilar, enligt deklarationen, på en europeisk, nordisk-baltisk och transatlantisk grund. Med ett krig i Europa kommer närområdet att ha högsta prioritet i utrikes- och säkerhetspolitiken, anser regeringen. Samtidigt framförs att Sverige har ett osvikligt globalt engagemang. Regeringen kommer att fortsätta att verka i FN genom alliansbyggande, långsiktighet och målmedvetenhet, och engagemanget och partnerskapen med viktiga länder i Afrika, Asien och Latinamerika stärks ytterligare. Det beskrivs att Sverige måste ha förmågan att försvara sina intressen och värderingar för att de ska respekteras. Sverige ska därför tillsammans med sina allierade och partner motverka de auktoritära krafter som vill söndra, härska och destabilisera öppna samhällen. Sverige ska slå vakt om den demokratiska världens sammanhållning och ytterst värna Sveriges frihet, fred och säkerhet som sin viktigaste uppgift.

Budgetpropositionen för 2025, utgiftsområde 5

I redogörelsen för politikens inriktning i budgetpropositionen (prop. 2024/25:1 utg.omr. 5) framhålls att Sverige står inför de största utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska prövningarna i modern tid och att det därför har blivit ännu mer relevant att prioritera Sveriges intressen i förbindelserna med andra länder. Sveriges medlemskap i internationella organisationer möjliggör enligt regeringen genomslag för rikets utrikes- och säkerhetspolitik och utgör en effektiv plattform för sakpolitiska prioriteringar. Sverige ska enligt propositionen vara en drivande, konstruktiv och engagerad medlem av dessa

organisationer. Att stärka demokratin, mänskliga rättigheter, jämställdhet, rättsstatens principer samt respekten för folkrätten är enligt regeringen centralt i ljuset av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina, som visar på ett gränslöst förakt för folkrätten, FN-stadgans mest grundläggande regler och den europeiska säkerhetsordningen. Stödet till Ukraina är Sveriges främsta utrikespolitiska uppgift. Sverige ska även fortsätta att sätta press på Belarus för den inhemska repressionen och för dess stöd till Rysslands invasion.

I propositionen anges att en bärande del av verksamheten inom utgiftsområdet utgörs av de principer och politiska prioriteringar som vägleder den förda politiken. Dessa är bl.a. demokrati och mänskliga rättigheter, rättsstatens principer, det transatlantiska samarbetet, nordiskt samarbete, medlemskapet i Nato, stöd till Ukraina, fred och säkerhet samt jämställdhet, som kommer till uttryck inte minst i regeringens årliga utrikesdeklaration, som nämnts ovan.

I propositionen anges vidare att FN är en av de främsta förvaltarna av en regelbaserad världsordning, främjare av global fred och säkerhet samt en viktig arena för svensk utrikespolitik. FN är vidare viktigt för att främja svenska prioriteringar såsom mänskliga rättigheter, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR), klimat och jämställdhet. Det anges vidare att Sveriges engagemang i FN främjar vårt intresse av en regelbaserad världsordning och är en plattform för dialog och förhandlingar om prioriterade frågor, däribland det internationella stödet för Ukraina. Regeringen avser att fortsätta att verka för ett ännu mer effektivt, representativt, resultatorienterat och transparent FN, samt arbeta för att motverka alla oegentligheter inom FN-systemet. Regeringen kommer även att fortsätta att prioritera hanteringen av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina, kris- och konflikthantering i vårt bredare närområde och globalt, upprätthållandet av den regelbaserade världsordningen samt främjandet av mänskliga rättigheter, jämställdhet och demokrati samt att möta globala hot och utmaningar. Inom FN blir det allt viktigare att agera strategiskt för att främja folkrätten och respekten för internationella normer, inklusive att bevaka och agera på Kinas och Rysslands ambitioner att försvaga den regelbaserade världsordningen och att motverka Rysslands destabiliserande aktiviteter i ett flertal länder.

I arbetet med att motverka konflikter och bidra till fred och säkerhet i världen ska regeringens utrikes- och säkerhetspolitiska insatser präglas av ett förebyggande perspektiv med fokus på stabilisering och grundorsaker till konflikt. Sveriges och EU:s säkerhetsintressen och värderingar ska värnas. Sverige ska enligt propositionen fortsätta att bidra till internationell civil och militär krishantering och fredsfrämjande insatser inom ramen för internationella organisationer som EU, FN, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) och Nato. Sveriges tydliga röst för mänskliga rättigheter, demokrati, jämställdhet samt kvinnors och flickors rättigheter och deltagande utgör en viktig del för att internationella fredsinsatser ska leda till hållbara resultat. Inom ramen för FN:s generalsekreterares initiativ Our Common Agenda har Sverige och EU enligt propositionen bidragit med att

anpassa FN:s fredsinsatser till nya utmaningar, såsom konflikters komplexa och regionala karaktär, digitalisering och bemötande av desinformation.

Propositionen Totalförsvaret 2025–2030

Regeringen framhåller i den säkerhetspolitiska delen av sin proposition Totalförsvaret 2025–2030 (prop. 2024/25:34) vikten av att Sverige fortsätter att delta i internationell civil och militär krishantering och fredsfrämjande insatser inom ramen för internationella organisationer och i andra koalitioner. Deltagande i internationella insatser bidrar till att stärka svensk och global säkerhet och är ett viktigt säkerhetspolitiskt instrument. Mot bakgrund av arbetet med att stärka Sveriges nationella militära förmåga samt svenska bidrag till Natos avskräckning och försvar behöver, enligt regeringen, en bedömning göras av vilka bidrag och i vilka organisationer Sverige kan göra störst nytta med de begränsade resurser som kommer att finnas till förfogande under denna period. I relativa termer kommer Sveriges civila bidrag till krishantering och fredsfrämjande att bli viktigare under en period.

Mot bakgrund av det försämrade säkerhetsläget, inte bara i Europa, anför regeringen att det är viktigt att FN som organisation stärks. Sverige ska vara en aktiv FN-medlem och bidra med värdefulla förmågor till FN:s konfliktförebyggande och fredsfrämjande arbete. FN har enligt regeringen en central roll och ger internationell legitimitet åt hanteringen av konflikter i världen. FN kan genomföra fredsfrämjande insatser med FN-ledda styrkor eller ge mandat åt andra organisationer och stater att göra det. FN:s fredsfrämjande insatser är enligt regeringen ett viktigt instrument vars multidimensionella karaktär med både militära och civila komponenter kan bidra till att lotsa länder från konflikt till hållbar fred. Den säkerhetspolitiska delen av propositionen behandlades av det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet i betänkande 2024/25:UFöU1.

Regeringens strategi för fred, säkerhet och stabilisering 2024–2028

I maj 2024 antog regeringen en ny strategi för fred, säkerhet och stabilisering 2024–2028. Strategin ska bidra till konflikthantering och konfliktförebyggande i syfte att stärka förutsättningarna för utveckling och minska humanitära behov. Regeringen har gett Sida och Folke Bernadotteakademin (FBA) i uppdrag att genom sin verksamhet bidra till ett antal mål, bl.a. inom konfliktförebyggande och stabilisering i bräckliga och konfliktdrabbade områden samt när det gäller inkluderande fredsprocesser och lokalt ägarskap i nationella och regionala fredsansatser.

Regeringens strategi för Sveriges utrikeshandel, investeringar och globala konkurrenskraft

I regeringens strategi för Sveriges utrikeshandel, investeringar och globala konkurrenskraft, som publicerades den 1 januari 2023, framhålls att Sverige bidrar till EU:s, FN:s, multilaterala utvecklingsbankers och internationella

klimatfonders stöd till ekonomisk utveckling, inklusive grön och digital omställning, som genererar internationell offentlig upphandling inom en rad områden där den svenska resursbasen står stark. Trots detta är Sveriges upphandlingsandelar generellt mycket låga. Som delmål i skrivelsen anges att svenska företags förutsättningar att konkurrera i internationell offentlig upphandling ska stärkas genom ökad tillämpning av hållbarhetskriterier och livscykelkostnadsanalyser vid utvärderingar av anbud. Det gäller i synnerhet i internationella upphandlingar som finansieras av offentliga medel genom EU, FN och multilaterala utvecklingsbanker samt internationella klimatfonder. Ett annat delmål är att svenska företag ska ha tillgång till samlad information och bättre stöd för att vinna kontrakt i internationella offentliga upphandlingar som genomförs av och/eller finansieras av EU, FN, multilaterala utvecklingsbanker och internationella klimatfonder.

Utskottets ställningstagande

Mot bakgrund av att det pågår ett krig i Europa ställer sig utskottet bakom att regeringen ger närområdet högsta prioritet i utrikes- och säkerhetspolitiken och att stödet till Ukraina är regeringens främsta utrikespolitiska uppgift. Utskottet konstaterar att utvecklingen under den senaste tiden har lett till en ny säkerhetspolitisk och geopolitisk situation där de signaler som kommer från den nya administrationen i USA skapar frågetecken kring USA:s framtida engagemang för Ukraina. Utskottet anser att den transatlantiska relationen är av fortsatt stor vikt för Sverige och Europa och konstaterar att det är en av regeringens viktigaste prioriteringar, vilket anges i utrikesdeklarationen och ges uttryck för i den kommenterade dagordningen inför rådet för utrikes frågor den 17 mars 2025. Utskottet välkomnar även att regeringen verkar för upprätthållandet av det internationella stödet för Ukraina och delar uppfattningen att amerikanskt engagemang är av stor betydelse för detta. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att Europa samtidigt behöver ta större ansvar för sin egen säkerhet.

Samtidigt noterar utskottet liksom regeringen att Sverige har ett osvikligt globalt engagemang. Det är därför välkommet att regeringen kommer att fortsätta att verka i FN genom alliansbyggande, långsiktighet och målmedvetenhet samt stärka engagemanget och partnerskapen med viktiga länder i Afrika, Asien och Latinamerika. Utskottet och det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet har vid flera tillfällen (bet. 2023/24:UU11 och bet. 2024/25:UFöU1) betonat att regeringen ska fortsätta att främja grundvärden i utrikes- och säkerhetspolitiken. Detta innebär bl.a. att Sverige inom olika internationella organisationer ska värna den regelbaserade världsordningen, den europeiska säkerhetsordningen, demokrati, frihet, mänskliga rättigheter och jämställdhet. Detta uttalande är relevant även i detta sammanhang och utskottet välkomnar att dessa grundvärden upprepas av regeringen i utrikesdeklarationen för 2025 och i politikens inriktning i budgetpropositionen för 2025. Utskottet anser liksom regeringen att Sveriges

medlemskap i internationella organisationer möjliggör genomslag för rikets utrikes- och säkerhetspolitik och utgör en effektiv plattform för sakpolitiska prioriteringar och att Sverige ska vara en drivande, konstruktiv och engagerad medlem av dessa organisationer.

Rysslands fullskaliga invasionskrig mot Ukraina och den senaste tidens förändrade säkerhetspolitiska och geopolitiska läge understryker enligt utskottet än mer det angelägna i att världens demokratier samarbetar och strävar efter att engagera andra länder för en demokratisk utveckling. Utskottet vill liksom tidigare framhålla att demokrati inte bara är det styrelseskick som ger människor störst möjlighet att påverka samhället och sina egna liv och som skapar bäst förutsättningar att värna och stärka respekten för de mänskliga rättigheterna och rättsstatens principer. Demokratiska samhällen är också en förutsättning för en ekonomiskt, miljömässigt och socialt hållbar utveckling, och de är därmed även centrala för genomförandet av Agenda 2030. Enligt utskottet är det därför viktigt att stärka arbetet för att främja inkluderande och demokratiska samhällen, och det är mot denna bakgrund välkommet att regeringen i utrikesdeklarationen framhåller vikten av den demokratiska världens sammanhållning och av att Sverige tillsammans med sina allierade och partner ska motverka de auktoritära krafter som vill söndra, härska och destabilisera öppna samhällen.

Utskottet anser att den sammantagna utrikespolitiska inriktning som regeringen har angett i bl.a. budgetpropositionen för 2025 och utrikesdeklarationen är väl avvägd. Utskottet ser därför ingen anledning för riksdagen att göra något tillkännagivande om utrikespolitikens inriktning och avstyrker därmed motionerna 2024/25:3107 (S) yrkandena 1 och 26 samt 2024/25:3162 (C) yrkandena 1 och 3.

Som utskottet har nämnt tidigare i detta betänkande har budgetanslagen för Sveriges internationella samverkan under 2025 behandlats av riksdagen genom beredning och beslut om statsbudgetens utgiftsområde 5 Internationell samverkan (prop. 2024/25:1 utg.omr. 5, bet. 2024/25:UU1, rskr. 2024/25:81). Utskottet yttrade sig även under hösten 2024 om de delar av statsbudgetens utgiftsområde 1 Rikets styrelse som rör utrikesförvaltningen (yttr. 2024/25:UU1y). När det gäller utgiftsområde 5 ställde sig utskottet bakom de övergripande prioriteringar som regeringen angav i propositionen. Utskottet ansåg att verksamheten inom utgiftsområdet har bidragit till målet att säkerställa Sveriges intressen i förbindelserna med andra länder och ställde sig bakom regeringens budgetförslag. Även när det gällde utgiftsområde 1 och de delar som rör utrikesförvaltningen ställde sig utskottet bakom regeringens budgetförslag. Utskottet anser således att de resurser som står till förfogande för internationell samverkan, dialog och diplomati är väl avvägda och avstyrker därför motion 2024/25:1323 (MP) yrkande 2.

Utskottet har vid flera tillfällen under mandatperioden behandlat yrkanden som rör FN:s ställning inom utrikespolitiken (bl.a. i bet. 2022/23:UU7 och bet. 2023/24:UU7). Utskottet anser även fortsättningsvis att FN är en av de främsta förvaltnarna av en regelbaserad världsordning och en viktig arena för svensk

utrikespolitik. FN är även en unik mellanstatlig organisation av självständiga stater som spelar en viktig roll för global fred och säkerhet, utveckling och mänskliga rättigheter. Utskottets uppfattning är att det är viktigt att FN som organisation stärks och utskottet konstaterar att regeringen på olika sätt verkar för reformer av FN. Utskottet vill framhålla att regeringen i flera sammanhang har gett uttryck för vikten av FN i svensk utrikespolitik och anser därför att det inte finns anledning för riksdagen att göra något tillkännagivande om detta. Därmed avstyrks motionerna 2024/25:3107 (S) yrkande 24 och 2024/25:3162 (C) yrkande 52.

Utskottet konstaterar att antalet konflikter växer, både inom och mellan länder. Det är utskottets uppfattning att Sverige är och bör fortsätta att vara en stark förespråkare av multilaterala lösningar, dialog och samarbete i internationella konflikter samt ha ett starkt engagemang i internationella fredsprocesser. Sveriges konfliktförebyggande och fredsfrämjande arbete bedrivs inom ramen för flera organisationer, t.ex. EU, FN, OSSE och Nato. Bidragen återfinns inom en rad områden, såsom diplomatiska insatser och finansiellt stöd till FN:s fredsbyggande verksamhet och FN:s fredsbevarande styrkor. Utskottet vill framhålla att regeringen genom strategin för fred, säkerhet och stabilisering 2024–2028 markerar betydelsen av det globala arbetet för fred. Utskottet kan även slå fast att Sverige bl.a. bidrar till FN:s fredsbyggande fond, att Sverige är aktivt i FN:s fredsbyggande kommission, där Sverige bl.a. leder arbetet när det gäller Liberia, och att Sverige är en stor bilateral bidragsgivare inte bara till FN utan också till EU:s arbete för fredsbyggande insatser. Detta framgår av svaret på riksdagsfråga 2024/25:254. Sverige är även bidragsgivare till bl.a. Internationella krisgruppen, Centre for Humanitarian Dialogue, Crisis Management Initiative samt European Institute of Peace, vilka samtliga arbetar som medlingsinstitut och konfliktlösare över hela världen. Utskottet välkomnar även att regeringen har uttryckt att agendan för kvinnor, fred och säkerhet utgör en viktig tematisk prioritering, tillsammans med stärkandet av länken mellan fredsbyggande och fredsbevarande.

Under behandlingen av den säkerhetspolitiska inriktningen i propositionen om totalförsvaret 2025–2030 (bet. 2024/25:UFöU1) anförde det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet att Sverige har ett intresse av att FN:s förmåga till fredsfrämjande insatser utvecklas, liksom av att fortsätta att stärka EU som global säkerhetspolitisk aktör. Det sammansatta utskottet ansåg även att Sverige parallellt med sin roll som Natoallierad bör bibehålla sitt aktiva engagemang och deltagande i internationella insatser, civila såväl som militära, inom ramen för internationella organisationer som FN, EU, OSSE och, i förekommande fall, andra koalitioner av länder. Utskottet instämmer i detta och delar regeringens uppfattning att Sverige ska vara en aktiv FN-medlem och bidra med värdefulla förmågor till dess konfliktförebyggande och fredsfrämjande arbete. FN:s fredsfrämjande insatser är ett viktigt instrument vars multidimensionella karaktär med både militära och civila komponenter kan bidra till att lotsa länder från konflikt till hållbar fred. Utskottet

konstaterar, liksom det sammansatta utskottet, att FN:s fredsfrämjande insatser i det rådande säkerhetspolitiska läget står inför flera problem, inte minst i ljuset av den tilltagande geopolitiska maktkampen. Det är därför viktigt att Sverige tillsammans med andra demokratiska länder bidrar aktivt till att FN:s fredsfrämjande förmåga utvecklas för att bättre motsvara befintliga och framväxande behov. Utskottet noterar i sammanhanget att Sverige och EU inom ramen för FN:s generalsekreterares initiativ Our Common Agenda har bidragit med att anpassa FN:s fredsinsatser till nya utmaningar. Mot bakgrund av det pågående arbete som beskrivs ovan avstyrker utskottet motionerna 2024/25:3107 (S) yrkande 32 och 2024/25:3038 (MP) yrkande 3.

När det gäller frågan om att fler svenskar ska tjänstgöra inom FN konstaterar utskottet att Sverige har ett omfattande internationellt engagemang i FN, EU och andra internationella och mellanstatliga organisationer. En del av detta engagemang innebär att Sverige ger betydande ekonomiska bidrag. Ett ytterligare sätt att bidra är med svensk kompetens. Utskottet konstaterar att ett arbete för att främja att fler svenskar tjänstgör inom FN pågår inom Utrikesdepartementet (UD) och att UD samarbetar med bl.a. Sida i detta syfte. Utskottet konstaterar även att flera FN-organ och program finns representerade i Sverige och att Sverige sedan 2022 har ett världlandsavtal med FN:s barnfond Unicef, som har ett innovationskontor i Stockholm (prop. 2021/22:223, bet. 2021/22:UU16, rskr. 2021/22:420). Enligt UD har kontoret ett femtiotal medarbetare och syftet är att leda och stötta arbetet med innovation inom alla delar av Unicef. Utskottet utgår från att regeringen fortsätter att arbeta för att öka FN-närvaron och annan internationell närvaro i Sverige. Utskottet vill därutöver tillägga att det av strategin för Sveriges utrikeshandel, investeringar och globala konkurrenskraft framgår att regeringen arbetar för att stärka svenska företags förutsättningar att konkurrera om internationella upphandlingar inom t.ex. FN-systemet. Utskottet anser därmed att regeringen arbetar för svenskt inflytande och tillvaratagande av svenska intressen inom FN och att motion 2024/25:1439 (SD) yrkandena 1 och 2 kan avslås.

Jämställdhet samt kvinnor, fred och säkerhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om jämställdhet samt kvinnor, fred och säkerhet.

Jämför reservation 5 (S), 6 (V) och 7 (MP) samt det särskilda yttrandet (C).

Motionerna

I kommittémotionerna 2024/25:3106 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 19 och 2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 36 anser

motionärerna att en uppdaterad feministisk utrikespolitik bör införas. I kommittémotion 2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 36 framhålls även vikten av att regeringen är drivande i det globala jämställdhetsarbetet, bl.a. genom att främja kvinnors inflytande, prioritera SRHR och främja agendan för kvinnor, fred och säkerhet. Det anförs även att regeringen bör driva på arbetet för att säkerställa att fler kvinnor deltar i förhandlingsdelegationerna till klimattoppmötena och andra klimat- och miljösamarbeten (yrkande 29) och att det svenska kvinnliga medlingsnätverket ska återstartas och dess roll utvecklas för att stärka agendan för kvinnor, fred och säkerhet (yrkande 37).

I kommittémotion 2024/25:870 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkande 2 vill motionärerna att regeringen tar fram en handlingsplan för jämställdhetsarbetet för samtliga av UD:s ansvarsområden (säkerhet, handel och utveckling). Handlingsplanen bör enligt motionärerna redogöra för resurs- och effektmål samt uppföljning och rapportering för att säkerställa effektivitet och transparens. I yrkande 3 anförs att regeringen bör ge alla myndigheter under UD i uppdrag att se till att jämställdhetsarbetet ska integreras och ingå i samtliga ambassaduppdrag, och i yrkande 6 anförs att regeringen snarast bör se till att tjänsten som jämställdhetsambassadör på UD utlyses.

I partimotion 2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 2 anför motionärerna att en feministisk säkerhets- och utrikespolitik bör återinföras. I kommittémotion 2024/25:2625 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 9 vill motionärerna återinföra en feministisk utrikes- och utvecklingspolitik som sätter fokus på kvinnors rättigheter, politiskt deltagande, ekonomisk egenmakt, inflytande i fredsarbete, frihet från våld samt rätten till sexuell och reproduktiv hälsa. I yrkande 10 anförs att kvinnor och barn som lever i fattigdom är särskilt utsatta för klimatförändringar och att jämställdhetspolitiken därmed behöver integreras i klimatpolitiken.

Bakgrund

Regeringens strategiska jämställdhetsarbete

Efter regeringsskiftet hösten 2022 lämnade den nytilträdde regeringens utrikesminister sin första utrikesdeklaration i riksdagen den 15 februari 2023. I utrikesdeklarationen framhölls att det är en kränkning av kvinnors mänskliga rättigheter när kvinnor exkluderas från utbildning eller arbetsliv eller på annat sätt förvägras rätten att delta i samhället. Utrikesministern angav att regeringen därför avser att bedriva ett strategiskt jämställdhetsarbete i bistånds- och utrikespolitiken.

I budgetpropositionen för 2025, utgiftsområde 5 Internationella samverkan, anges jämställdhet som en av de principer och politiska prioriteringar som vägleder den förda politiken och som kommer till uttryck inte minst i regeringens årliga utrikesdeklaration. I budgetpropositionen för 2025, utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, anger regeringen att jämställdhet är en

frihetsfråga och ett svenskt kärnvärde. Det beskrivs som både ett mål i sig och ett medel för att uppnå andra mål.

I utrikesdeklarationen för 2025 anges som tidigare att jämställdhet är ett kärnvärde i svensk utrikespolitik. Det konstateras att jämställdheten är på tillbakagång globalt, och att i länder som Afghanistan och Iran utgör ett omfattande systematiskt förtryck av kvinnor det auktoritära styrets grund. Sveriges arbete är enligt regeringen viktigt för att öka kvinnors och flickors egenmakt. Det framhålls vidare att Sverige under 2025 är ordförande i UN Womens styrelse, vilket innebär en plattform för att driva det globala jämställdhetsarbetet framåt. Sverige kommer i detta sammanhang särskilt att framhålla vikten av kvinnors ekonomiska egenmakt.

Den feministiska utrikespolitiken

Den feministiska utrikespolitiken lanserades efter regeringsskiftet i oktober 2014. I budgetpropositionen för 2016 angav den dåvarande regeringen att den bedrev en feministisk utrikespolitik och att Sverige skulle vara den globalt starkaste rösten för jämställdhet och kvinnors och flickors mänskliga rättigheter genom att systematiskt omsätta ett jämställdhetsperspektiv i utrikespolitikens alla delar. I detta ingick bl.a. som mål för regeringen att genomföra FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 (2000) om kvinnor, fred och säkerhet och att de internationella organisationer som Sverige ger finansiellt stöd till systematiskt skulle integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet (prop. 2015/16:1 utg.omr. 5, bet. 2015/16:UU1, rskr. 2015/16:72). I en senare skrivelse till riksdagen beskrev den dåvarande regeringen sin feministiska utrikespolitik som en agenda för förändring och resultat, vilket innebär att stärka kvinnors och flickors rättigheter, representation och resurser. Politiken syftade till att bidra till jämställdhet och alla kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna, inklusive genom att motverka alla former av diskriminering som begränsar kvinnors och flickors handlingsutrymme (skr. 2019/20:17, bet. 2019/20:UU6, rskr. 2019/20:147). Den feministiska utrikespolitiken upphörde i och med regeringsskiftet i oktober 2022.

Kvinnor, fred och säkerhet

I oktober 2000 antog FN:s säkerhetsråd resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet. Resolutionen tar sin utgångspunkt i kvinnors avgörande roll när det gäller att förebygga, hantera och lösa konflikter och att bygga hållbar fred, samtidigt som det finns särskilda behov av att skydda kvinnors och flickors rättigheter under och efter konflikter, i synnerhet på grund av deras utsatthet för sexuellt våld. De åtgärder som anges i resolutionen för att öka kvinnors deltagande i beslutsfattande på alla nivåer och att stärka skyddet av kvinnors och flickors rättigheter har kompletterats i ytterligare nio resolutioner. Tillsammans bildar de tio resolutionerna den internationella agendan för kvinnor, fred och säkerhet.

Regeringen antog den 9 november 2023 en ny nationell handlingsplan för genomförandet av FN:s agenda för kvinnor, fred och säkerhet under perioden 2024–2028 (UD2023/04798). I handlingsplanen anges bl.a. att Sverige ska vara drivande i arbetet med att genomföra agendan och att Sverige ska synliggöra och stödja särskilt marginaliserade grupper såsom kvinnor med funktionsnedsättning, hbtqi-personer, unga och äldre. I handlingsplanen anges fyra prioriterade områden som strategisk inriktning och vägledning för Sveriges arbete med kvinnor, fred och säkerhet. Det är att bidra till

- kvinnors och flickors lika deltagande i konfliktförebyggande insatser
- inkluderande och jämställda fredsprocesser och fredsbyggande
- stärkt skydd av kvinnor och flickor
- ledarskap och expertis.

Det kvinnliga medlingsnätverket

Den dåvarande regeringen beslutade i juni 2015 att etablera ett nätverk som fick i uppgift att stärka kvinnors roll och aktiva deltagande i fredsprocesser. Medlemmar i nätverket var svenska kvinnor med expertis och erfarenhet inom fredsmedling, fredsbyggande, förhandling och internationell diplomati. FBA fick sedan i uppdrag att inom ramen för strategin för hållbar fred i samråd med Regeringskansliet (UD) förvalta, utveckla och genomföra verksamhet med det svenska medlingsnätverket för kvinnor. I regleringsbrevet till FBA för 2023 beslutade regeringen att verksamheten i det svenska medlingsnätverket skulle vila i avvaktan på en utvärdering vars slutrapport skulle presenteras den 30 juni 2023. Det övergripande syftet med utvärderingen var att granska om det arbete som nätverket hade bedrivit hade varit ett effektivt sätt för Sverige att bidra till de uppställda målen så som de formulerats i regeringens uppdrag. Av svar på riksdagsfråga 2024/25:560 framgår att UD, efter att underlag från FBA kommit in och medlingsnätverkets medlemmar fått ge sin bild av nätverkets verksamhet, gjorde bedömningen att FBA:s uppdrag att samordna arbetet med medlingsnätverket skulle upphöra. Av en interpellationsdebatt med bistånds- och handelsminister Benjamin Dousa från den 31 januari 2025 (ip. 2024/25:302) framgår att regeringen utifrån de underlag som kom in gjorde bedömningen att tillräckligt underlag fanns för att kunna fatta beslut om att avsluta FBA:s samordnande roll för medlingsnätverket. Sedan 2024 finns inte uppdraget med i FBA:s regleringsbrev.

Jämställdhet i klimatarbetet

I skrivelsen Regeringens klimathandlingsplan – hela vägen till nettonoll (skr. 2023/24:59) konstateras att det finns skillnader mellan kvinnor och män när det gäller både synen på klimatförändringar, hur de bidrar till utsläpp av växthusgaser och hur de påverkas av klimatförändringarna. Av skrivelsen framgår även att kvinnor i utvecklingsländer är mer utsatta för klimatförändringarnas effekter än män, eftersom de generellt är mer beroende

av naturresurser för sin överlevnad. Barn är mer utsatta än vuxna eftersom de kommer att uppleva en högre grad av klimatförändringar under sin livstid. Det anförs även i skrivelsen att jämställdhet och klimatarbete är ömsesidigt förstärkande. Miljö- och jordbruksutskottet behandlade skrivelsen och flera yrkanden om jämställdhet i klimatarbetet i betänkande 2023/24: MJU15.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att jämställdhet är ett kärnvärde i svensk utrikespolitik och betona att Sverige är en tydlig röst för jämställdhet samt kvinnors rättigheter och deltagande i olika sammanhang. I utrikes- och biståndspolitiken fokuserar regeringen bl.a. på kvinnors ekonomiska egenmakt, SRHR samt arbete mot alla former av sexuellt och könsbaserat våld. Utskottet noterar vidare att regeringen har antagit en ny nationell handlingsplan för genomförandet av FN:s agenda för kvinnor, fred och säkerhet, och att det i handlingsplanen anges att Sverige ska vara drivande i arbetet med att genomföra agendan.

När det gäller yrkanden om jämställdhetsarbetet inom UD och dess verksamhet konstaterar utskottet att regeringen har fattat beslut som gäller 2025–2029 om att Regeringskansliet ska jämställdhetsintegrera sin verksamhet (2025-02-06 A2025/00105). Av beslutet framgår att regeringens huvudsakliga strategi för att uppnå jämställdhetspolitikens mål är jämställdhetsintegrering. Enligt beslutet är centrala processer för jämställdhetsintegrering i Regeringskansliet budgetprocessen, myndighetsstyrning, lagstiftningsprocessen och processerna för EU-arbetet och övrigt internationellt arbete. I ett svar på en riksdagsfråga som rörde jämställdhetsambassadör inom UD (fr. 2024/25:69) beskrev utrikesministern det som centralt att alla enheter på UD integrerar jämställdhetsperspektivet inom sina arbetsområden där det är relevant. Till detta hör också att de respektive cheferna på enheterna tar upp regeringens jämställdhetsprioriteringar och arbetar mot alla former av diskriminering i samtal som de har med sina internationella motparter. Ansvar för att driva global jämställdhet ligger därmed enligt utrikesministern inte hos ett enskilt sändebud utan upprätthålls av hela organisationen.

Utskottet kan även konstatera att det i handlingsplanen för genomförandet av FN:s agenda för kvinnor, fred och säkerhet under det prioriterade området ledarskap och expertis anges som övergripande målsättning att åtgärder som bidrar till att genomföra agendan för kvinnor, fred och säkerhet ska integreras i all relevant verksamhet nationellt och internationellt. Det anges vidare att myndigheter som verkar inom ramen för totalförsvaret ska fortsätta att integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin nationella och internationella verksamhet samt agera i enlighet med agendan för kvinnor, fred och säkerhet. Genomförandet av agendan ska vidare vara en integrerad del av verksamheten. De svenska myndigheternas roll och uppdrag i att bidra till att genomföra den nationella handlingsplanen beslutas av regeringen genom ordinarie

myndighetsstyrning. Det framgår även av handlingsplanen att UD i samråd med berörda departement samordnar en arbetsgrupp för myndigheter och civilsamhället med uppdrag att genomföra handlingsplanen. Utskottet konstaterar därmed att det i dagsläget pågår ett aktivt jämställdhetsarbete inom UD och ser därför inget behov av några tillkännagivanden på det området. Motion 2024/25:870 (V) yrkandena 2, 3 och 6 avstyrks därmed.

När det gäller motionsförslaget om att verksamheten med det kvinnliga medlingsnätverket ska återupptas och vidareutvecklas konstaterar utskottet att UD, efter att ha fått underlag från FBA och medlingsnätverkets medlemmar fått ge sin bild av nätverkets verksamhet, har gjort bedömningen att FBA:s uppdrag att samordna arbetet med medlingsnätverket skulle upphöra. Utskottet konstaterar att kvinnor fortfarande är underrepresenterade i medlingsinsatser och fredsprocesser och vill framhålla att regeringens engagemang för kvinnor, fred och säkerhet fortfarande är starkt och att arbetet med kvinnor, fred och säkerhet fortgår och drivs på flera håll inom utrikespolitiken, inte minst genom arbetet med den nationella handlingsplan för kvinnor, fred och säkerhet som nämns ovan, samt genom regeringens strategi för fred, säkerhet och stabilisering 2024–2028. Utskottet konstaterar att FBA även fortsättningsvis arbetar med att på olika sätt genomföra agendan för kvinnor, fred och säkerhet. Utskottet ser därmed inte anledning till något tillkännagivande och avstyrker motion 2024/25:3107 (S) yrkande 37.

Flera yrkanden rör jämställdhet och representation i klimatarbetet. Utskottet konstaterar att kvinnor i utvecklingsländer är mer utsatta för klimatförändringarnas effekter än män. Utskottet anser liksom regeringen att jämställdhet och klimatarbete är ömsesidigt förstärkande och att ökad jämställdhet bidrar till klimatmålen. Klimatarbetet ska enligt utskottet bidra till att stärka jämställdheten, och Sverige bör verka för att jämställdhet och kvinnors fulla åtnjutande av mänskliga rättigheter beaktas i FN:s klimatförhandlingar. Utskottet är liksom miljö- och jordbruksutskottet positivt till att det inom ramen för arbetet med genomförandet av Parisavtalet har antagits ett åtgärdsprogram som ska säkerställa att klimatkonventionens arbete beaktar jämställdhet och kvinnors rättigheter samt uppmanar parterna att vidta olika åtgärder. Ett prioriterat område i programmet är jämställd representation, kvinnors deltagande och ledarskap (bet. 2022/23:MJU16, bet. 2023/24:MJU15). Mot bakgrund av det arbete som redan pågår avstyrker utskottet motionerna 2024/25:3107 (S) yrkande 29 och 2024/25:2625 (MP) yrkande 10.

Utskottet konstaterar att riksdagen våren 2023 och våren 2024 på utskottets förslag avslag flera motionsyrkanden om en feministisk utrikespolitik som liknar de som nu behandlas. Utskottet ser inte anledning till någon annan bedömning i år. Utskottet anser att regeringen arbetar aktivt med jämställdhetsfrågor och agendan för kvinnor, fred och säkerhet och att det därmed inte finns något behov av ett tillkännagivande om detta från riksdagen. Därmed anser utskottet att motionerna 2024/25:2625 (MP) yrkande 9,

2024/25:3038 (MP) yrkande 2, 2024/25:3106 (S) yrkande 19 och 2024/25:3107 (S) yrkande 36 bör avslås.

Relationer till Kina

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om relationer till Kina.
Jämför reservation 8 (SD) och 9 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:1431 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 3 anförs att Sverige bör stärka engagemanget för regional säkerhet i Taiwansundet, bl.a. genom att upprätta en strategi för fred och stabilitet i området. I samma motion yrkande 13 anser motionärerna att regeringen bör avsluta avtalet om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Sverige och Hongkong. I yrkande 14 anförs att Kina bör respektera Tibets rätt till autonomi och i yrkande 15 att regeringen aktivt bör verka för att Kina går med på samtal med Tibets exilregering.

I kommittémotion 2024/25:1440 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 1 anser motionärerna att Sverige i ökad utsträckning bör samarbeta strategiskt med demokratiska stater i Asien för att därmed motverka Kinas politik. Motionärerna vill även utöka samarbetet med USA när det gäller Kina (yrkande 2), att Sverige ska verka för en uppdaterad och skärpt Kinapolitik i internationella organisationer såsom EU och Nato (yrkande 3) och att regeringen tar fram en förnyad Kinastrategi (yrkande 4).

I kommittémotion 2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 35 vill motionärerna se fortsatt stöd till demokrati rörelsen i Hongkong. Vidare anförs att Sverige under 2024/25 bör avsluta avtalet om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Sverige och Hongkong. Motionärerna anser även att Sverige ska verka för att Taiwan får tillträde till de multilaterala internationella möten som hålls under 2024/25 (yrkande 36) samt att ett "House of Sweden" ska inrättas i Taiwan senast 2025 och att ett breddat bilateralt samarbete som omfattar fler områden bör komma till stånd 2024/25 (yrkande 37).

Bakgrund

Sveriges och EU:s förhållningssätt gentemot Kina

Hösten 2019 behandlade riksdagen den dåvarande regeringens skrivelse om förhållningssättet i frågor som rör Kina (skr. 2019/20:18, bet. 2019/20:UU4, rskr. 2019/20:118). Det svenska förhållningssättet bygger på EU:s Kinastrategi från 2016 och beskriver hur den ska tillämpas i Sverige. I skrivelsen betonas att det är genom EU som Sverige bäst kan få genomslag

och att det därför är centralt för Sverige att EU har en gemensam och tydlig Kinapolitik. De områden som särskilt tas upp i skrivelsen är bl.a. säkerhets- och försvarspolitik, handel och ekonomi, klimat- och miljöfrågor, mänskliga rättigheter samt Kina som multilateral aktör och biståndsaktör.

I EU:s Kinastrategi från 2016 slås fast att EU ska interagera med Kina inom områden där det finns ett ömsesidigt intresse, såsom ekonomi, handel, miljö och hälsa. EU ska också ställa krav på Kina när det gäller respekten för rättsstatens principer, demokrati och mänskliga rättigheter, marknadstillträde och den regelbaserade multilaterala världsordningen. Strategin bekräftar att EU står bakom ett-Kina-politiken, att starka förbindelser med Hongkong och Macao ska upprätthållas och principen om ”ett land två system” respekteras, samt att förbindelserna med Taiwan ska fortsätta att utvecklas. Sverige bidrog aktivt till utformningen av den EU-gemensamma Kinastrategin.

Europeiska rådet antog slutsatser om förbindelserna med Kina vid sitt möte den 29–30 juni 2023. I slutsatserna bekräftas EU:s mångfasetterade politiska strategi gentemot Kina, enligt vilken Kina samtidigt är en partner, en konkurrent och en systemrival. EU kommer att fortsätta att samarbeta med Kina för att ta itu med globala utmaningar. I slutsatserna framhåller Europeiska rådet också att Kina är en viktig handelspartner och att EU kommer att sträva efter att säkerställa lika villkor så att handelsförbindelserna och de ekonomiska förbindelserna är balanserade, ömsesidiga och gynnsamma för alla parter. I detta sammanhang framhåller Europeiska rådet det som på engelska benämns ”de-risk, not decouple”, vilket innebär att EU minskar sina beroenden och sårbarheter gentemot Kina utan någon avsikt att gå sin egen väg eller vända sig inåt. Europeiska rådet påminner i slutsatserna också om att Kina som permanent medlem i FN:s säkerhetsråd har ett särskilt ansvar för att upprätthålla den regelbaserade världsordningen, FN-stadgan och folkrätten. I slutsatserna uttrycks vidare oro för de ökande spänningarna i Taiwansundet, och Europeiska rådet understryker att EU motsätter sig alla ensidiga försök att ändra status quo med våld eller tvång. I sammanhanget bekräftar Europeiska rådet EU:s konsekventa ett-Kina-politik. Avslutningsvis betonas i slutsatserna EU:s åtagande att främja respekten för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Den 7 december 2023 genomfördes det 24:e toppmötet mellan EU och Kina. Vid toppmötet framhöll EU vikten av en välfungerande, regelbaserad världsordning med FN som kärna och att Kina som permanent medlem av säkerhetsrådet har ett särskilt ansvar för att upprätthålla FN-stadgans centrala principer. EU framhöll också vikten av att skapa bättre balans i de ekonomiska förbindelserna genom lika villkor och ömsesidighet. EU upprepade även sin djupa oro för situationen för de mänskliga rättigheterna i Kina och framförde förväntningar på det fortsatta genomförandet av dialogen om mänskliga rättigheter. Vidare bekräftade EU sin ett-Kina-politik och framhöll, mot bakgrund av det ökade spänningsläget i Taiwansundet och Sydkinesiska sjön, att ensidiga försök att ändra status quo genom våld eller tvång inte kan accepteras och att tvister måste lösas med fredliga medel i enlighet med

folkrätten, i synnerhet FN:s havsrättskonvention (rådets pressmeddelande 995/23).

Budgetpropositionen för 2025 om politiken för Kina

I redogörelsen för politikens inriktning i budgetpropositionen för 2025 anför regeringen att i ljuset av Kinas alltmer framträdande roll som global aktör och dess fördjupade partnerskap med Ryssland kommer regeringens arbete att präglas av en medvetenhet om denna nya geopolitiska kontext och dess påverkan på det multilaterala samarbetet. Kinas totalitära utveckling, geopolitiska ambitioner och strävan efter att omforma den regelbaserade världsordningen innebär ett hot mot Sveriges nationella säkerhet. Kinas fördjupade partnerskap med Ryssland och indirekta stöd till Rysslands anfallskrig mot Ukraina bidrar till det allvarliga säkerhetsläget i Europa. Kinas agerande mot Taiwan inger oro, och hot om militärt våld är oacceptabelt (prop. 2024/25:1 utg.omr. 5).

Regeringens utrikesdeklaration 2025

I utrikesdeklarationen anføres att Asien och Oceanien är den region där den största ekonomiska tillväxten förväntas ske. Dessutom framhålls att säkerheten i Asien och Europa blir alltmer sammanlänkad. Kina är världens näst största ekonomi och en teknologisk ledarnation, samtidigt som landet har ett auktoritärt styre och växande geopolitiska ambitioner. Regeringen anför att Kinas agerande mot Taiwan inger oro och att hot om militärt våld är oacceptabelt. Vidare anføres att Kinas möjliggörande av Rysslands krig i Ukraina har en direkt negativ effekt på Sveriges och Europas säkerhet. Det framgår av deklarationen att regeringen bejakar dialog och samarbete med Kina där det är möjligt och i linje med svenska intressen och värderingar, t.ex. för att främja handel på lika villkor och hantera klimatfrågan. Parallellt fortsätter Sverige, tillsammans med övriga EU, att påtala överträdelser mot mänskliga rättigheter. Sveriges relation till Kina ska enligt deklarationen vara förankrad i en europeisk strategi och i nära transatlantisk samverkan. I utrikesdeklarationen meddelas också att Sverige stärker närvaron i den handels- och säkerhetspolitiskt viktiga indopacifiska regionen genom tillsättningen av ett nytt Stockholmsbaserat sändebud för Stilla havet.

Hongkong

Hongkong har en speciell ställning som särskild administrativ region inom Folkrepubliken Kina enligt ett avtal som ingicks mellan Kina och Storbritannien (den s.k. sino-brittiska deklarationen) i samband med att den forna brittiska kolonin överlämnades till Kina 1997. Enligt den grundlag, den s.k. basic law, som då antogs fastställdes principen ”ett land två system”. Enligt denna lag skulle Hongkongs självstyrande ställning med ett fristående politiskt och juridiskt system bevaras, och respekten för Hongkongbornas

mänskliga fri- och rättigheter och rättsväsendets oberoende är av grundläggande betydelse i lagen.

Efter omfattande politiska protester mot ett förslag till utlämningsavtal med Fastlandskina 2019 infördes 2020 en ny nationell säkerhetslag för Hongkong. År 2021 genomfördes även omfattande förändringar i Hongkongs valsystem. Av UD:s rapport om mänskliga rättigheter i Hongkong som publicerades den 22 juni 2022 framgår att dessa två förändringar, som båda genomfördes efter beslut av den nationella folkkongressen i Peking, har haft särskilt genomgripande effekter på situationen för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Hongkong. Principen ”ett land två system” har successivt urholkats och Hongkong går alltmer mot ett auktoritärt styre. Utvecklingen beskrivs i rapporten som oroande och har väckt omfattande kritik från en lång rad länder, inklusive Sverige, samt internationella människorättsorganisationer och civilsamhället. Även EU och FN har framfört kritik mot utvecklingen. Av EU:s årliga rapport om mänskliga rättigheter och demokrati för 2023 framgår även att de flesta oberoende medier har fått stänga och att många civilsamhällesorganisationer har upplösts. Det konstateras att utvecklingen allvarligt har underminerat Hongkongs självständighet och befolkningens fri- och rättigheter.

I juli 2020 fastställde EU ett antal åtgärder som svar på den negativa utvecklingen. Det handlar bl.a. om fortsatt bevakning av rättegångar mot företrädare för Hongkongs demokratirörelse samt stöd till denna rörelse. Den 19 november 2024 gjorde EU:s talesperson för utrikespolitik och säkerhetspolitik ett uttalande med anledning av domarna i det s.k. Hongkong 47-fallet. EU uttrycker där stark oro för politiseringen av rättsprocessen mot 45 av demokratiförsvarearna i gruppen. Domen beskrivs som ett slag mot demokratiskt deltagande, pluralism samt grundläggande fri- och rättigheter i Hongkong som saknar motstycke.

Justitieutskottet har gjort två tillkännagivanden till den dåvarande regeringen om avtalet om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Sverige och Hongkong med innebörden att avtalet bör avslutas (bet. 2020/21:JuU25, rskr. 2020/21:289 och bet. 2021/22:JuU24, rskr. 2021/22:216). Av skrivelse 2024/25:75 framgår att regeringen har begärt in upplysningar från de myndigheter som särskilt berörs, bl.a. Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten, för att klarlägga konsekvenserna av att Sverige säger upp avtalet om rättslig hjälp med Hongkong. Av utredningen framgår att avtalet används frekvent av svenska myndigheter och att det skulle få negativa konsekvenser för brottsbekämpningen om det sägs upp. Avtalet möjliggör också för Sverige att neka att ge rättslig hjälp i vissa fall, t.ex. om det rör sig om ett politiskt brott eller om hjälpen skulle stå i strid med allmänna svenska rättsprinciper. Därför bedömde regeringen i budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 4 avsnitt 2.7 s. 47) att det inte fanns anledning att vidta den åtgärd som följer av tillkännagivandena. Tillkännagivandena ansågs därmed slutbehandlade. De två punkter som rör tillkännagivandena ovan anges därmed som slutbehandlade även i skrivelse 2024/25:75.

Tibet

I UD:s rapport om situationen för de mänskliga rättigheterna i Kina som publicerades den 22 juni 2022 konstateras att allvarliga och systematiska kränkningar av personer som tillhör religiösa och etniska minoriteters mänskliga rättigheter förekommer, i synnerhet i Xinjiang och Tibet. Språklig, kulturell och politisk assimilering av minoriteter har blivit ett allt viktigare politiskt mål och metoderna för att uppnå målet har blivit hårdare. Ett mycket stort antal personer som tillhör minoriteter hålls godtyckligt frihetsberövade i interneringsanläggningar. Det finns uppgifter om att barn till frihetsberövade placeras på statliga institutioner, även utan föräldrarnas samtycke. I rapporten uppges även att religionsfriheten är kraftigt inskränkt och att den är särskilt begränsad i Xinjiang och Tibet. Fällande domar och oproportionerligt hårda straff för brott mot nationell säkerhet fortsätter att vara vanligare i Xinjiang och Tibet än i övriga Kina. Omfattande övervakning, inklusive genom digitala ansiktsgenkänningssystem, förekommer, liksom inskränkningar i rörelsefriheten. Den allvarliga situationen för minoriteter bekräftas av EU:s rapport om de mänskliga rättigheterna i världen 2023.

Taiwan

Utöver det som redan har beskrivits om Taiwan ovan kan nämnas att regeringen i propositionen Totalförsvaret 2025–2030 (prop. 2024/25:34) anför bl.a. att frågan om Taiwans status riskerar att leda till allvarliga konfrontationer mellan USA och Kina. Säkerhetsläget kring Taiwansundet har under senare år försämrats med kinesiskt agerande som spänner över ett brett spektrum från militära hot till icke-militära hot, däribland otillbörlig informationspåverkan och desinformation. Det anförs även att Kina stärker sin militära närvaro kring sundet genom frekventa övningar, högre beredskap och stärkt förmåga inom samtliga försvarsgrenar. Därtill genomför Kina upprepade inflygningar i riktning mot Taiwan. Kina benämner Taiwan som ett kärnintresse.

Europaparlamentet antog den 24 oktober 2024 en resolution om Folkrepubliken Kinas feltolkning av resolution 2758 och landets kontinuerliga militära provokationer runt Taiwan. Resolution 2758, som antogs av FN:s generalförsamling i oktober 1971, erkänner Folkrepubliken Kinas representanter som de enda lagliga representanterna för Kina i FN. Resolution 2758 berör inte frågan om huruvida taiwanesiska företrädare skulle kunna delta i internationella sammanhang på andra sätt. Enligt Europaparlamentet fortsätter Kina att feltolka FN:s resolution 2758 för att blockera Taiwans meningsfulla deltagande i internationella organisationer och ensidigt ändra status quo. Europaparlamentet motsätter sig detta och uppmanar EU och dess medlemsstater att stödja Taiwans meningsfulla deltagande i relevanta internationella organisationer.

Indopacifiska regionen

Regeringen anser, vilket framgår av propositionen Totalförsvaret 2025–2030 (prop. 2024/25:34), att relationen med likasinnade länder i den indopacifiska regionen blir allt viktigare när säkerheten i denna region och säkerheten i Europa allt tydligare kopplas samman. Den försämrade relationen mellan USA och Kina, risken för konflikter som kan påverka försörjningskedjor, ett ytterligare fördjupat samarbete mellan Kina och Ryssland samt USA:s resursprioritering mellan Europa och den indopacifiska regionen är alla faktorer som påverkar Europas och Sveriges försvar och säkerhet.

Det ligger enligt regeringen i Sveriges utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska intresse att bidra till fred och stabilitet i den indopacifiska regionen, bl.a. genom att där öka närvaron och utveckla samarbetet med partnerländer. Samarbete mellan europeiska och indopacifiska partnerländer ska bidra till att bemöta gemensamma utmaningar, upprätthålla stabilitet, försvara den regelbaserade världsordningen och säkra handelsflöden. Såväl EU som Nato har intensifierat sina partnerskap med länder i den indopacifiska regionen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet påminner inledningsvis om att det vid behandlingen av den skrivelse om förhållningssättet i frågor som rör Kina (bet. 2019/20:UU4) som nämns ovan framhöll att Kinas snabba utveckling och stärkta roll får allt större betydelse för svensk utrikes- och säkerhetspolitik. Utskottet ansåg att en enad och långsiktig strategisk EU-politik gentemot Kina är avgörande för att säkerställa svenska intressen, och gav stöd för regeringens avsikt att aktivt verka för en stark och gemensam EU-hållning. Vidare delade utskottet regeringens uppfattning att de nationella svenska säkerhetsintressena ska vara vägledande i alla aspekter av förbindelserna med Kina som har betydelse för Sveriges säkerhet. Utskottet framhöll också vikten av att EU och likasinnade länder samarbetar och agerar gemensamt när det gäller de säkerhets- och försvarsmässiga utmaningar som det ökade kinesiska globala inflytandet innebär. Utskottet står bakom dessa uttalanden, som gjordes av ett enigt utskott, och konstaterar mot den bakgrunden att regeringen upprätthåller uppfattningen att Sveriges intressen gentemot Kina tjänas bäst genom en gemensam europeisk ansats och transatlantisk samordning och att regeringen verkar för att EU ska föra en gemensam, kraftfull och tydlig Kinapolitik, vilket framgår av regeringens utrikesdeklaration för 2025 samt av svar på skriftlig fråga till utrikesministern (fr. 2024/25:4). Utskottet anser sammanfattningsvis att det förhållningssätt som finns gentemot Kina är adekvat och anser därmed att motion 2024/25:1440 (SD) yrkandena 2–4 bör avslås.

I relationen med Kina är det enligt utskottet även fortsättningsvis centralt att vara tydlig när det gäller Kinas överträdelse mot de mänskliga rättigheterna och att delta i samarbeten för att motverka de utmaningar mot den regionala säkerheten och den regelbaserade världsordningen som Kinas

växande maktanspråk utgör. Utskottet behandlade situationen i bl.a. Tibet i betänkande 2022/23:UU15. Utskottet ser även fortsättningsvis allvarligt på situationen för etniska och religiösa minoriteter i Kina och betonar vikten av att Kina respekterar minoriteters rättigheter, i synnerhet i Xinjiang och Tibet. Utskottet konstaterar att Sverige och EU vid upprepade tillfällen har tagit upp situationen i Tibet i internationella sammanhang, i möten med kinesiska företrädare och i offentliga sammanhang och välkomnar att regeringen enligt svar på riksdagsfråga 2024/25:150 kommer att fortsätta att ta upp situationen i Tibet så länge den består samt fortsätta att verka för ett tydligt EU-gemensamt agerande i frågor som rör de mänskliga rättigheterna i Kina. Därmed anser utskottet att motion 2024/25:1431 (SD) yrkandena 14 och 15 bör avslås.

Utskottet behandlade ett förslag om stöd till demokratiörelsen i Hongkong i samband med andra motioner om mänskliga rättigheter senast i april 2023. Utskottet avstyrkte motionsyrkandet och riksdagen beslutade i enlighet med detta (bet. 2022/23:UU15, rskr. 2022/23:184). Utskottet konstaterar att utvecklingen i Hongkong fortsätter att ge upphov till oro. Allvarliga kränkningar av de medborgerliga och politiska rättigheterna förekommer och det demokratiska utrymmet i Hongkong inskränks alltmer. Utskottet konstaterar att Sverige och EU har framfört oro över situationen i olika sammanhang och att Sverige och EU står bakom principen om ”ett land två system” för att bevara Hongkongs autonoma ställning med ett oberoende politiskt och juridiskt system i enlighet med Hongkongs grundlag, vilket framgår av svar på flera riksdagsfrågor (fr. 2024/25:470, fr. 2024/25:193). Utskottet anser att regeringen även fortsättningsvis bör arbeta för ett tydligt gemensamt EU-agerande och vara pådrivande för att de åtgärder som EU införde i juli 2020, inklusive stöd till civilsamhället och bevakning av rättegångar mot företrädare för demokratiörelsen i Hongkong, genomförs även framgent.

När det gäller de yrkanden som handlar om att Sverige bör avsluta avtalet om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Sverige och Hongkong konstaterar utskottet att riksdagen, vilket beskrivs ovan, har gjort två tillkännagivanden om att avtalet bör avslutas. Utskottet konstaterar att regeringen i skrivelse 2024/25:75 anger att upplysningar har begärts in från de myndigheter som särskilt berörs och att regeringen har gjort bedömningen att det inte fanns anledning att vidta den åtgärd som följer av tillkännagivandena. Eftersom tillkännagivandena anges som slutbehandlade och utskottet inte har något att invända mot regeringens bedömning avstyrker utskottet motionerna 2024/25:1431 (SD) yrkande 13 och 2024/25:3162 (C) yrkande 35.

Utskottet konstaterar att ett-Kina-politiken ligger fast, vilket innebär att Sverige har diplomatiska förbindelser endast med Folkrepubliken Kina. Det framgår bl.a. av EU:s Kinastrategi från 2016, som bekräftar att EU står bakom ett-Kina-politiken och att förbindelserna med Taiwan ska fortsätta att utvecklas inom ramen för denna politik. Utskottet konstaterar dock att Sverige har ett gott samarbete med Taiwan inom många områden, trots avsaknad av diplomatiska relationer, och ser positivt på att detta samarbete utvecklas

ytterligare. I sammanhanget uppmärksammar utskottet att riksdagen för snart tre år sedan beslutade om ett tillkännagivande till den dåvarande regeringen om att förstärka den svenska närvaron i Taiwan genom att etablera ett "House of Sweden" i Taipei (bet. 2021/22:UU15, rskr. 2021/22:256). Av regeringens skrivelse 2024/25:75 framgår att frågan bereds inom Regeringskansliet. Utskottet förutsätter att regeringen återkommer till riksdagen med en redovisning av vilka åtgärder som har vidtagits för att tillgodose tillkännagivandet.

Utskottet behandlade frågan om Taiwans deltagande i internationella organisationer i betänkandena 2022/23:UU7 och 2023/24:UU7. Där betonade utskottet att såväl Sverige som EU har intresse av att Taiwan kan delta i internationella organisationers arbete. Ett sådant deltagande, ansåg utskottet, bör kunna främjas även om förutsättningarna för det skiljer sig från en organisation till en annan. Utskottet står fast vid denna ståndpunkt. I fråga om Världshälsoorganisationen noterar utskottet att utrikesministern i flera frågesvar har angett att regeringen har agerat för att Taiwan ska bjudas in som observatör till världshälsoförsamlingen. Det framgår även att regeringen stöder Taiwans deltagande i alla internationella sammanhang där deltagandet är meningsfullt och inte kräver status som stat (fr. 2024/25:504 och fr. 2024/25:148). Utskottet ser mot bakgrund av det arbete som pågår inte anledning till några tillkännagivanden om Taiwan och avstyrker därför motion 2024/25:3162 (C) yrkandena 36 och 37.

Utskottet konstaterar att spänningarna i Taiwansundet och pressen på Taiwan har fortsatt att öka. I ett uttalande av EU:s talesperson för utrikespolitik och säkerhetspolitik den 1 april 2025 slås det fast att Kinas storskaliga militärövningar ökar spänningarna i Taiwansundet. Det konstateras även att EU motsätter sig unilaterala handlingar som ändrar status quo genom våld eller tvång. EU uppmanar vidare alla parter till återhållsamhet och att undvika handlingar som ytterligare ökar spänningarna, vilka i stället borde lösas genom dialog. Utskottet anser liksom regeringen att Kinas agerande mot Taiwan inger oro och att hot om militärt våld är oacceptabelt. Med anledning av detta vidhåller utskottet sitt ställningstagande om vikten av att förmå Kina att leva upp till sina folkrättsliga åtaganden och att meningsmotsättningar mellan Folkrepubliken Kina och Taiwan måste lösas på fredlig väg och på ett sätt som överensstämmer med viljan hos Taiwans befolkning.

Utskottet noterar att regeringen, både bilateralt och genom EU, samarbetar med länder i Kinas närhet. I juli 2024 beslutade regeringen om en försvarspolitik inriktning för samarbetet mellan Sverige och länder i den indopacifiska regionen. Sverige har ett gott bilateralt samarbete med partner i den indopacifiska regionen och verkar inom både EU och Nato för ökat försvarspolitiskt samarbete med partnerländer i regionen, vilket framgår bl.a. av svar på skriftlig fråga 2023/24:1079. Utskottet anser, liksom i betänkande 2024/25:UFöU1, att det ligger i Sveriges utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska intresse att bidra till fred och stabilitet i den indopacifiska regionen, bl.a. genom att där öka närvaron och utveckla samarbetet med partnerländer.

Samarbetet mellan europeiska och indopacifiska partnerländer ska bidra till att bemöta gemensamma utmaningar, upprätthålla stabilitet, försvara den regelbaserade världsordningen och säkra handelsflöden. Såväl EU som Nato har intensifierat sina partnerskap med länder i den indopacifiska regionen. Natos partnerländer är Japan, Sydkorea, Australien och Nya Zeeland. Utskottet framförde även att samarbete med högteknologiska länder i regionen ger Sverige bättre möjligheter att utveckla och få tillgång till ny teknik som bidrar till försvarsinnovation. Utskottet välkomnar i sammanhanget att regeringen har utsett ett nytt Stockholmsbaserat sändebud för Stilla havet. Med tanke på det arbete som redan pågår avstyrker utskottet motionerna 2024/24 1431 (SD) yrkande 3 och 2024/25:1440 (SD) yrkande 1.

Konsulära frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om konsulära frågor.
Jämför reservation 10 (S, C).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 35 anser motionärerna att regeringen ska vara pådrivande för att de svenska politiska fångarna Gui Minhai, Dawit Isaak och Ahmadreza Djalali omedelbart ska släppas. I kommittémotion 2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 56 anser motionärerna att regeringen behöver öka ansträngningarna för att de svenska medborgarna Gui Minhai, Dawit Isaak och Ahmadreza Djalali omedelbart ska släppas fria.

Bakgrund

Granskningskommissionen avseende två konsulära ärenden

Med anledning av ett tillkännagivande från riksdagen tillsatte regeringen i juni 2021 en kommission med uppdrag att granska och utvärdera regeringens, UD:s och utlandsmyndigheternas arbete med att uppnå frigivning av Dawit Isaak och Gui Minhai (bet. 2020/21:UU7, rskr. 2020/21:160). Kommissionen redovisade sin granskning i oktober 2022 (SOU 2022:55). Gemensamt för de båda granskade fallen är att de rör personer som har frihetsberövats på politiska grunder i Eritrea respektive Kina, länder som saknar oberoende rättssystem och som inte kan betraktas som rättsstater eller demokratier och där det råder stora brister i respekten för mänskliga rättigheter. Granskningskommissionen konstaterar inledningsvis att dessa förhållanden har medfört särskilda svårigheter i frigivningsarbetet. Vidare konstaterar kommissionen att arbetet med att försöka uppnå frigivning av Dawit Isaak och Gui Minhai har

präglats av hög intensitet och stort engagemang men att det finns vissa brister i hanteringen. Mot bakgrund av dessa brister lämnar kommissionen förslag till åtgärder som bl.a. gäller arbetet i det inledande skedet av ett frihetsberövande, dokumentation och kunskapsöverföring samt rättsliga analyser.

Utrikesdeklarationen 2025

I utrikesdeklarationen konstateras att de två svenska medborgarna Johan Floderus och Saeed Azizi, som suttit oskyldigt fängslade i Iran, kom hem till Sverige under 2024. Det anges att regeringen kommer att fortsätta arbetet för att uppnå en frigivning av journalisten Dawit Isaak, förläggaren och poeten Gui Minhai och forskaren Ahmadreza Djalali.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis vill utskottet välkomna frigivningen den 15 juni 2024 av de svenska medborgarna Johan Floderus och Saeed Azizi.

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat yrkanden om fängslade svenskar, bl.a. i betänkandena 2022/23:UU7 och 2023/24:UU7. Utskottet framhåller, liksom i betänkande 2023/24:UU7, att det fördömer olagliga bortföranden, rättegångar som inte lever upp till rättsstatens principer och åtal som är politiskt motiverade och att det ser med största allvar på att svenska medborgare sitter godtyckligt frihetsberövade i länder som Eritrea, Kina och Iran. Utskottet understryker vikten av att dessa svenskar omedelbart släpps fria, kan återförenas med sina familjer och får möjlighet att träffa svensk diplomatisk och medicinsk personal när så efterfrågas. Utskottet framhåller även vikten av att regeringen fortsätter att arbeta med oförminskad styrka för en frigivning av dessa svenskar och andra personer i en liknande situation samt att regeringen verkar för att EU även framgent ska fästa uppmärksamheten på dessa personer. Utskottet noterar att regeringen i utrikesdeklarationen för 2025 har betonat att arbetet för att uppnå frigivningar fortsätter. Vidare förutsätter utskottet, i likhet med i betänkandena 2022/23:UU7 och 2023/24:UU7, att regeringen i utvecklingen av det konsulära arbetet beaktar rekommendationerna från Granskningskommissionen avseende två konsulära ärenden. Med hänvisning till detta ser utskottet inte något behov av ett tillkännagivande från riksdagen enligt vad som föreslagits i motionerna 2024/25:3107 (S) yrkande 35 och 2024/25:3162 (C) yrkande 56. Utskottet avstyrker därmed dessa motioner.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motioner som beretts i förenklad ordning.

Utskottets ställningstagande

Utöver de yrkanden som behandlas tidigare i detta betänkande finns förslag i motioner som är föremål för förenklad motionsberedning enligt de riktlinjer som riksdagen har fastslagit med anledning av Riksdagskommitténs betänkande Riksdagen i en ny tid (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335) och i enlighet med promemorian Förenklad motionsberedning under valperioden 2022–2026 som utrikesutskottet fastställde i oktober 2023.

Utskottet har under beredningen kommit fram till att de yrkanden som redovisas i bilaga 2 inte kan vara aktuella för något tillkännagivande från riksdagen, och ett enigt utskott avstyrker yrkandena. Detta kan innebära att partier vidhåller de synpunkter som framförs i motionsyrkanden men att de avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

Reservationer

1. Internationell samverkan, punkt 1 (S)

av Morgan Johansson (S), Alexandra Völker (S), Olle Thorell (S), Linnéa Wickman (S) och Markus Kauppinen (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkandena 1, 24, 26 och 32 samt avslår motionerna

2024/25:1323 av Jacob Risberg m.fl. (MP) yrkande 2,

2024/25:1439 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 3 och

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 1, 3 och 52.

Ställningstagande

I kampen om en ny världsordning är det enligt oss avgörande att Sverige och övriga EU kan verka för värden som mänskliga rättigheter, demokrati, frihet och hållbar ekonomisk utveckling, och samtidigt fortsätta arbetet för att möta klimatutmaningen. Det är uppenbart att Sverige i dessa oroande tider måste fortsätta att vara en stark röst globalt. Vi beklagar därför att den svenska regeringen i stället har valt att ta flera steg tillbaka och dra sig undan från den globala scenen. Den svenska regeringen har valt ett ensidigt fokus på närområdet och Europa. Svensk utrikespolitik har blivit passiv och provinsiell i stället för aktiv och internationell. En aktiv utrikespolitik är enligt oss av grundläggande betydelse, medan en provinsiell utrikespolitik kan leda till isolering och förlust av möjligheter till samarbete och utbyte med andra nationer. Globala utmaningar som klimatförändringar, terrorism, handel och människorättsfrågor är inte begränsade till nationella gränser. En aktiv utrikespolitik är nödvändig för att hantera globala utmaningar effektivt och hitta globala lösningar genom internationellt samarbete och diplomati. Sverige har under decennier byggt upp ett mycket gott anseende när det gäller fredsarbete, demokrati, mänskliga rättigheter, nedrustning, fattigdomsbekämpning, klimatomställning och jämställdhet. Det är ett arbete som behöver fortsätta i ljuset av de krafter som nu flyttar fram sina positioner i världen. Vi anser att regeringen nu skadar detta anseende med sin inåtvända utrikespolitik, vilket är djupt bekymmersamt.

Ett välfungerande internationellt samarbete är grunden för en regelbaserad världsordning byggd på folkrätten. Multilateralism är nödvändigt för att trygga fred, säkerhet och hållbar utveckling för alla. Multilateralismen behöver utvecklas för att kunna möta nya globala utmaningar och omständigheter. Den regelbaserade världsordningen, det multilaterala systemet, universella värden samt internationella regler, normer och överenskommelser måste försvaras. För oss är det centralt att värna ett välfungerande internationellt samarbete mellan länder för att säkerställa gemensam säkerhet och uppnå vår strävan efter fred och frihet. Genom medlemskap i internationella organisationer möjliggörs genomslag för Sveriges utrikes- och säkerhetspolitik. Ett starkt engagemang inom de multilaterala organisationerna är också centralt för genomförandet av Agenda 2030, klimatomställningen, freds- och jämställdhetsarbetet samt hanteringen av de kvardröjande effekterna av pandemin och Rysslands invasion av Ukraina. Vi anser att Sverige ska fortsätta att vara en ansvarsfull och engagerad medlem av dessa organisationer med arbetet inriktat på bred internationell samverkan och samarbete.

Ett starkt engagemang för FN är en hörnsten i socialdemokratisk utrikes- och säkerhetspolitik. Vi anser att FN ska fortsätta att vara en central arena för Sveriges arbete med de globala utmaningarna. Vi lever i en tid när oro och hot inte bara drabbar enskilda länder utan i många fall påverkar flera länder och stora delar av världen. Då är det viktigt att vi också kan samarbeta och hitta gemensamma lösningar globalt. FN är navet i det globala samarbetet för internationell fred och säkerhet och spelar en viktig roll för fred och säkerhet, folkrätten, mänskliga rättigheter och utveckling. Vi vill aktivt medverka till att FN står bättre rustat att hantera morgondagens globala utmaningar och hot. Det är avgörande att FN är en enande och mobiliserande kraft i genomförandet av Parisavtalet och Agenda 2030.

Vi anser vidare att Sverige bör fortsätta att bidra till internationell civil och militär krishantering och fredsfrämjande insatser. Sverige bör enligt oss vara en tydlig förespråkare för mänskliga rättigheter, demokratisk utveckling, rättsstatens principer och jämställdhet och bidra till att dessa kärnvärden beaktas i det internationella fredsfrämjande arbetet. Sveriges arbete för en fredligare och säkrare värld anser vi ska bedrivas inom och i nära samarbete med organisationer som FN, EU, OSSE och Nato.

2. Internationell samverkan, punkt 1 (SD)

av Aron Emilsson (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:1439 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2 samt
avslår motionerna
2024/25:1323 av Jacob Risberg m.fl. (MP) yrkande 2,
2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 3,
2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkandena 1, 24, 26 och 32 samt
2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 1, 3 och 52.

Ställningstagande

Sverige har en stark tradition av att engagera sig i internationellt bistånd och en betydande roll inom FN. Vidare är Sverige och har länge varit en av de största bidragsgivarna till FN. Det är därför rimligt att vi också får såväl ökat inflytande i organisationen som önskvärda affärer eller arbetstillfällen i gengäld. Det är fördelaktigt för studenter eller andra som har studerat eller är verksamma i områden där det finns en permanent FN-närvaro, genom exempelvis FN-byar. Det närmaste exemplet på en sådan är FN-byn i Köpenhamn. Inte minst mot bakgrund av att FN:s arbetsområden utgörs av kort sagt allt som har att göra med fred och säkerhet, utveckling och mänskliga rättigheter – områden där Sverige idag är en stor finansiär – är det rimligt att vi också verkar för en FN-by i Sverige. Detta skulle vidare möjliggöra för arbetstillfällen i vårt land inom allt från administration, ekonomi, it, logistik och information till juridik och diplomati. Vi anser därför att regeringen bör verka för att en FN-by etableras i Sverige.

Vi anser även att det behövs en handlingsplan för att öka antalet svenskar i FN-systemet. Det är kritiskt av flera skäl. För det första skulle en större närvaro av svenskar inom FN innebära att svenska värderingar och perspektiv, såsom jämlikhet, demokrati och hållbar utveckling samt konfliktlösning och mänskliga rättigheter, får större genomslag i den internationella politiken. I en tid präglad av globala utmaningar som pandemier, konflikter och klimatförändringar är det enligt oss viktigt att Sverige fortsätter att stå i frontlinjen av internationellt samarbete och bevarar sin position som en aktör av betydelse inom den internationella politiken. Därtill är det ett sätt för Sverige att få något tillbaka för det mångåriga och mycket generösa stödet till andra länder från de svenska skattebetalarna. För det andra kan en handlingsplan bidra till att skapa en tydlig väg för unga svenskar som är intresserade av att arbeta inom internationella organisationer. Det skulle kunna innefatta program för praktikplatser, utbildning och mentorskap. Detta skulle stärka kompetensen och beredskapen hos framtida ledare inom FN-systemet. Det skulle inte bara gynna individen utan även rusta Sverige för att spela en ännu mer aktiv och konstruktiv roll på den globala arenan.

3. Internationell samverkan, punkt 1 (C)

av Kerstin Lundgren (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 1, 3 och 52 samt avslår motionerna

2024/25:1323 av Jacob Risberg m.fl. (MP) yrkande 2,

2024/25:1439 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 3 och

2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkandena 1, 24, 26 och 32.

Ställningstagande

Den liberala världsordningen är inte utan brister men har likväl skapat välstånd, stabilitet och möjligheter för världens stater att lösa gemensamma problem tillsammans. Därför är den värd att kämpa för även i tider av ifrågasättande, oro, maktkamp och konflikt. Den liberala demokratin är kärnan i Centerpartiets utrikespolitik. Centerpartiet förespråkar en utrikespolitik som försvarar och främjar demokrati och mänskliga rättigheter, som stöttar rättsstatsuppbyggnad, som motverkar korruption, som stärker kvinnors rättigheter och möjligheter och som stärker vårt samarbete med andra demokratier. Vi lever i en tid med många svåra utmaningar. Förtrycket växer i världen och de auktoritära ledarna blir fler. Ofrihet präglar allt fler samhällen. I dag lever runt 70 procent av världens befolkning i en autokrati. På 15 år har utvecklingen gått tillbaka 40 år i tiden, och nivåerna motsvarar nu hur det såg ut 1985. Då fanns fortfarande Sovjetunionen och kommunismen präglade stora delar av Europa. Kampen för frihet och demokrati behöver starka röster och jag anser att Sverige, som ett av de världsledande demokratiska länderna, måste vara en tydlig röst för den liberala demokratis överlevnad och tillväxt. Jag anser även att Sverige inom ramen för multilaterala samarbetsstrukturer ska verka för att forma koalitioner med demokratiska länder som en motvikt mot de alltmer tydliga auktoritära strömningar som genomsyrar internationella samarbetsstrukturer. Detta gäller särskilt i en tid där vi ser hur systemrivaler som Kina, Ryssland och Iran alltmer aggressivt utmanar och underminerar den liberala demokratis grundvalar och där världen präglas av geopolitisk maktkamp.

Jag anser även att Sverige ska driva på för att stärka FN som organisation och dess roll i den multilaterala världsordningen. FN står samlat för den multilaterala ordning som utvecklades utifrån erfarenheterna från andra

världskriget. Skulle FN inte kunna fullgöra sitt mandat, som organisationen har fått av medlemsländerna vid deras anslutning till FN, finns risken att hela organisationen hotas av samma öde som en gång drabbade Nationernas förbund. Därför är det vitalt att aktivt försöka stärka och utveckla FN och därmed den multilaterala världsordningen.

4. Internationell samverkan, punkt 1 (MP)

av Jacob Risberg (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:1323 av Jacob Risberg m.fl. (MP) yrkande 2 och

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 3 och

avslår motionerna

2024/25:1439 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,

2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkandena 1, 24, 26 och 32 samt

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 1, 3 och 52.

Ställningstagande

För att den regelbaserade världsordningen ska fungera krävs en konstant internationell dialog om rättigheter, fredsbyggande och demokratisering. Den dialogen sker både i globala organisationer, såsom FN-systemet, i regionala organisationer, såsom OSSE och EU, och i bilaterala sammanhang. För att förstå och kunna respektera andra staters agerande eller syn på olika situationer krävs en ständig dialog där våra svenska, och andra länders, beskickningar spelar en avgörande roll. Riksdagens och regeringens förståelse för omvärlden och andra staters agerande bygger inte enbart på medierapportering utan kräver även i hög grad diplomatiska kontakter och rapporter från våra utlandsmyndigheter. För att öka respekten för den regelbaserade världsordningen krävs enligt mig att Sverige lägger mer resurser på internationell samverkan, dialog och diplomati – inte mindre.

Internationellt samarbete och alliansbyggande till försvar för den regelbaserade världsordningen, demokrati och mänskliga rättigheter behövs för att möta en alltmer polariserad värld. Att undvika att konflikter uppkommer eller förvärras genom diplomatiska och konfliktförebyggande insatser är centralt och också det billigaste alternativet för att främja demokrati och säkerhet. Miljöpartiet är en stark förespråkare av konfliktförebyggande insatser och fredlig konfliktlösning med civila medel. Jag menar att militära medel bara ska kunna övervägas när alla andra alternativ är uttömda och att de

måste hållas inom folkrättens ramar, inte användas som ett offensivt verktyg för nationella egenintressen utomlands. Utrikespolitiken är vår första försvarslinje, och där hör diplomati, medling och konfliktförebyggande arbete till våra viktigaste verktyg för att verka för avspänning och fred.

5. Jämställdhet samt kvinnor, fred och säkerhet, punkt 2 (S)

av Morgan Johansson (S), Alexandra Völker (S), Olle Thorell (S), Linnéa Wickman (S) och Markus Kauppinen (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:3106 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 19 och

2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkandena 29, 36 och 37 samt avslår motionerna

2024/25:870 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkandena 2, 3 och 6,

2024/25:2625 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkandena 9 och 10 samt

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

När Sverige under en socialdemokratiskt ledd regering gick före och som första land i världen lanserade den feministiska utrikespolitiken 2014 byggde det på insikten om att detta bara kan uppnås om flickors och kvinnors rättigheter, resurser och representation prioriteras. Genom den ambitionshöjning som den feministiska utrikespolitiken innebar satte Sverige på sig ledartröjan globalt. Utvärderingar har visat att den feministiska utrikespolitiken gav resultat. Jämställdhetsarbetet ökade inom handels-, bistånds- och säkerhetspolitiken och flera länder tog efter och införde en feministisk utrikespolitik.

Vi socialdemokrater har motsatt oss regeringens avskaffande av den feministiska utrikespolitiken och menar att det är både anmärkningsvärt och djupt olyckligt. Vi är också mycket kritiska till den ambitionssänkning och de nedskärningar som detta har inneburit i den svenska utrikes- och utvecklingspolitiken. Det är enligt oss ett svek mot världens mest utsatta flickor och kvinnor att Sverige nu saknar det banbrytande ramverk som den feministiska utrikespolitiken var. Det skickar också en allvarlig signal till omvärlden att Sverige gör detta i en tid när auktoritära makthavare och konservativa högerkrafter globalt attackerar flickors, kvinnors och hbtqi-personers rättigheter och människorättsförsvarare som kämpar i de svåraste miljöerna. Vi menar att de värdefulla erfarenheter som åren med feministisk

utrikespolitik har gett och de växande utmaningarna för jämställdheten i världen bör ligga till grund för en uppdaterad feministisk utrikespolitik, en inriktning som innebär att Sverige åter går före och uthålligt driver på det globala jämställdhetsarbetet som kan bryta de maktstrukturer, djupt rotade normer och diskriminerande lagstiftning som håller flickor och kvinnor tillbaka.

Arbetet med kvinnor, fred och säkerhet är en central del av vår feministiska utrikespolitik. I en tid när de väpnade konflikterna blivit fler är det brådskande att genomföra FN:s resolution 1325. Vi arbetar för att stärka kvinnors roll i konflikthantering och fredsprocesser. Kvinnors perspektiv, behov och intressen och deras aktiva, meningsfulla och jämställda deltagande måste prioriteras. Att inkludera kvinnor är en fråga om fred och långsiktig stabilitet eftersom uppgörelser där kvinnor deltagit i förhandlingar visat sig vara mer stabila och hållbara än fredsförhandlingar utan kvinnor vid bordet. För oss är det självklart att det ska finnas med kvinnliga medlare i varje medlingsuppdrag vid krig och konflikter för att bygga en hållbar fred. Vi anser därför att det svenska kvinnliga medlingsnätverk som den nuvarande regeringen har lagt ned bör återstartas och dess roll utvecklas för att stärka kvinnor, fred och säkerhetsagendan.

Klimatkrisen kan inte lösas utan jämställdhet. Det skulle också få stora effekter på klimatpolitiken om kvinnor involverades på lika villkor i de internationella klimatförhandlingarna. Vi vill därför främja att fler kvinnor deltar i förhandlingsdelegationerna till både klimattoppmöten och andra klimat- och miljösamarbeten.

6. Jämställdhet samt kvinnor, fred och säkerhet, punkt 2 (V)

av Håkan Svenneling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:870 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkandena 2, 3 och 6 samt avslår motionerna

2024/25:2625 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkandena 9 och 10,

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 2,

2024/25:3106 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 19 och

2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkandena 29, 36 och 37.

Ställningstagande

Enligt regeringen är jämställdhet även fortsättningsvis en kärnfråga. Regeringen har även tydligt uttalat en ambition om att värna kvinnors, flickors och hbtqi-personers rättigheter. Dock stöds inte denna ambition av några tydliga analyser eller någon konkret jämställdhetsintegrering i strategier eller regleringsbrev, och omfattas inte heller av UD:s samtliga ansvarsområden. För ett bra och genomarbetat jämställdhetsarbete måste det enligt min mening tas fram en heltäckande handlingsplan som kan granskas och utvärderas. Det är därför oroande att Sidas interna handlingsplan för jämställdhet som löpte ut 2023 inte har förnyats. En handlingsplan för jämställdhetsarbetet på UD bör enligt mig inkludera samtliga av departementets ansvarsområden säkerhet, handel och utveckling. Handlingsplanen bör redogöra för resurs- och effektmål samt för uppföljning och rapportering för att säkerställa effektivitet och transparens. Dessutom anser jag att regeringen bör ge alla myndigheter under UD i uppdrag att integrera jämställdhetsarbetet och att det ska ingå i samtliga ambassaduppdrag.

7. Jämställdhet samt kvinnor, fred och säkerhet, punkt 2 (MP)

av Jacob Risberg (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2625 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkandena 9 och 10 samt

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 2 och

avslår motionerna

2024/25:870 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkandena 2, 3 och 6,

2024/25:3106 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 19 och

2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkandena 29, 36 och 37.

Ställningstagande

Miljöpartiet är fast förankrat i en solidarisk och feministisk utrikes- och säkerhetspolitik där vi skyddar Sverige och demokratin samtidigt som Sverige aktivt bidrar till det internationella samfundets ansträngningar för det globala freds- och utvecklingsarbetet. Med en feministisk utrikespolitik för fred, rättvisa och klimat kan Sverige bidra till att förbättra livet för miljoner kvinnor i utsatta länder. Med Miljöpartiet i regeringen ökade budgeten för klimatbiståndet, vilket gynnar kvinnor i fattiga länder. Dessutom bidrog vi till att det fanns mer resurser än någonsin för kvinnors och flickors mänskliga rättigheter och drev på för ett jämställdhetsfokus inom bl.a. handelspolitiken.

Tyvärr går utvecklingen åt fel håll med den nuvarande regeringens reformagenda. Andelen av biståndet som har en jämställdhetskomponent har fortsatt att minska och flera myndigheter som ligger under UD saknar jämställdhet i sina uppdrag och återrapporteringskrav. Det är tydligt att Sverige måste återgå till att driva en feministisk utrikespolitik som sätter fokus på kvinnors rättigheter, politiskt deltagande, ekonomisk egenmakt, inflytande i fredsarbete, frihet från våld samt rätten till reproduktiv hälsa. Respekten för kvinnors och flickors rättigheter och möjligheter behöver öka. Fler kvinnor ska vara med och fatta de viktiga besluten.

Klimatförändringarna och förstörelsen av såväl ekosystem som skog och hav är det absolut största hotet mot människors hälsa, säkerhet och liv i världen i dag. Särskilt utsatta är kvinnor och barn som lever i fattigdom. De drabbas oproportionerligt hårt av klimatförändringar. Därför är kampen om klimatet och energiomställningen också en feministisk utrikespolitisk prioritering för Miljöpartiet. Jag anser därmed att vi måste integrera jämställdhetspolitiken i klimatpolitiken.

8. Relationer till Kina, punkt 3 (SD)

av Aron Emilsson (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:1431 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 3 och 13–15 samt

2024/25:1440 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 1–4 och
avslår motion

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 35–37.

Ställningstagande

I december 2019 behandlade riksdagen den dåvarande regeringens nya Kinastrategi. Denna hade tagits fram i samband med att diktaturen tydligt bedrev en alltmer aggressiv politik gentemot omvärlden. Denna aggressiva politik som bedrivs inom flera olika områden har fortsatt. Det råder således ingen tvekan om att ett auktoritärt Kina som tillåts dominera den internationella ekonomin också kommer att låta det totalitära synsättet genomsyra det internationella samarbetet, vilket inkluderar framtagandet av ny teknik eller forskning. Inte minst mot bakgrund av händelseutvecklingen globalt sedan den senaste Kinastrategin togs fram, där Kina valt att direkt eller indirekt stödja Rysslands brutala invasion av Ukraina och hotat med militärt våld mot Taiwan, finns det goda skäl att revidera och förnya strategin. En

förnyad strategi behövs både för att redovisa hoten och för att möta dem rustade med rätt verktyg och verka för en positiv samhällsutveckling. Vi anser därför att regeringen bör ta fram en ny Kinastrategi. Även om Sverige bör upprätthålla dialog och viss handel med Kina samt samarbete på områden där det ligger i vårt intresse och är förenligt med vår nationella säkerhet behöver vi samtidigt reducera risker och sårbara beroenden i förhållande till Kina och öka vår kunskap om landet och dess ledning. En ny strategi bör bl.a. innehålla komponenter för att stärka skyddet mot spionage och cyberintrång, en mer strategisk handelspolitik och skydd mot utländska investeringar, där befintlig lagstiftning är otillräcklig.

Vi anser även att Sveriges samverkan med demokratiska stater som hotas av Kina bör öka och att samarbetet bör bedrivas inom områden där Kinas aggressiva politik aktivt kan motas. Stater som är aktuella är bl.a. Taiwan, Japan, Sydkorea och Filippinerna. Sverige bör enligt oss aktivt ta initiativ till att stärka sin och samarbetsländernas kunskap om och motståndskraft mot Kinas aggressiva politik. Väst, inklusive Sverige, behöver stå bättre rustat för att möta Kina och dess utmanande av den regelbaserade världsordningen. Det ger stora fördelar för Sverige att på förhand stärka det säkerhetspolitiska samarbetet med demokratiskt sinnade stater i regionen.

Samarbetet med USA på det säkerhetspolitiska området är i dagsläget utmanat men fortfarande omfattande, och det är viktigt att det finns tydliga prioriteringar som gynnar båda staterna. En prioritering av Kina i vårt samarbete med USA och inom den transatlantiska länken gynnar svenska intressen samt visar att vi liksom USA ser Kina som ett växande hot. Sverige bör enligt oss prioritera att identifiera nya och utveckla befintliga samarbetsformer med USA. Detta kan inkludera militärt samarbete och civilt samarbete i form av exempelvis rymden där både Kina och USA har stora intressen samtidigt som Sverige utvecklar sin rymdförmåga. Även i fråga om strategiskt viktig handel och investeringar i teknik och infrastruktur där båda våra länder hyser framgångsrika företag och hög kompetens finns det stora möjligheter att stärka vår samlade förmåga att utmana Kinas dominans och även erbjuda intressanta avtal med utvecklingsländer som riskerar att hamna i allt djupare beroendeställning i förhållande till Kina, Ryssland eller andra auktoritära stater.

Sverige är en aktiv röst och stark part i flera internationella organisationer och har en historik av att ha haft tunga uppdrag och varit drivande i olika frågor. Det finns goda möjligheter för oss att agera med vårt stora kunnande på flera områden och tack vare vår historik av en aktiv diplomati. Det är därför viktigt att Sverige i internationella forum verkar för att Kinas aggressiva politik uppmärksammas. Två av dessa forum som har mycket stor betydelse för Sverige är EU och Nato. Särskilt i dessa organisationer bör Sverige enligt oss verka för att hotet från Kina uppmärksammas i högre grad än i dag, att den gemensamma Kinapolitiken uppdateras och skärps och att arbetet adresseras långsiktigt och konsekvent.

Mot bakgrund av det omfattande förtryck som pågår av det tibetanska folket är det minsta man kan förvänta sig att man från kinesiskt håll respekterar det avtal som finns och som garanterar Tibet en viss autonomi. Därtill bör det vara en självklarhet att man samtalar med den part som främst företräder Tibets folk, vilket vid sidan av den andliga ledaren är exilregeringen. Vi anser därför att Sveriges regering bör verka för att den diplomatiska dialogen mellan Kina och Tibets exilregering återupptas i de internationella forum som finns och med kinesiska företrädare. Vi anser även att regeringen bör verka för att Kina respekterar Tibets rätt till autonomi.

Avtalet med Hongkong om ömsesidig hjälp i brottmål innebär att parterna ska ge varandra rättslig hjälp vid utredning av och lagföring för brott och i rättsliga förfaranden som hänför sig till brott. Definitionen av vad som klassas som rättslig hjälp är mycket generös och innebär bl.a. att såväl Sverige som Hongkong kan dela med sig av uppgifter som hjälper till att identifiera och lokalisera personer. Vidare innebär det att båda parter ska kunna erbjuda varandra stöd, information och dokument för att exempelvis spåra personer eller händelser. Rättsväsendet i Hongkong är dock numera varken fritt eller rättssäkert. Sverigedemokraterna drev redan 2020 frågan om att avsluta avtalet och vann genom ett tillkännagivande gehör för detta i mars 2021. Sorgligt nog har det fortfarande inte avslutats, varför det finns skäl att åter väcka frågan när vi nu har en ny och mer handlingskraftig regering.

Taiwans strategiska betydelse i området såväl geografiskt som genom dess roll i den globala handeln kan inte nog understrykas. Taiwan är en kritisk leverantör av komponenter och befinner sig dessutom i en frontlinjeposition gentemot den kinesiska auktoritära regimen. Därtill passerar närmare hälften av det globala godset genom Taiwansundet. Vi anser att Sverige mot bakgrund av detta bör stärka engagemanget för regional säkerhet i denna kritiska region, eftersom det också innebär ett skydd av våra egna nationella intressen i en alltmer sammanlänkad värld. Det är för oss en självklarhet att Taiwan, likt Japan, Australien och Singapore, bör inkluderas i den svenska indopacifiska försvarsstrategin. För detta krävs också en tydlig övergripande strategi för området.

9. Relationer till Kina, punkt 3 (C)

av Kerstin Lundgren (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 35–37 och avslår motionerna

2024/25:1431 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 3 och 13–15 samt
2024/25:1440 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 1–4.

Ställningstagande

Under 2020 drev kommunistpartiet igenom en s.k. nationell säkerhetslag för Hongkong. Den visar tydligt regimen rädsla för människors frihet. Genom den har det blivit uppenbart att rättssystemet i Hongkong inte längre är fristående från kommunistpartiet. Kina har ensidigt upplöst den avtalade principen om ”ett land två system”, där Hongkong erkänns ha sitt eget legala system och sina gränser och där både mötesfrihet och yttrandefrihet är garanterade rättigheter. I stället för två system har vi nu ett system, kommunistpartiets. Vi har sett hur demokratikämpar och studenter i Hongkong fängslats och demokratirörelsen brutalt tystats. Men drömmen om frihet lever och Sverige måste tillsammans med likasinnade finna former för att stödja drömmen och visa demokratikämparna i Hongkong fortsatt stöd. Det är också uppenbart att det inte finns skäl att upprätthålla det avtal om ömsesidig hjälp i brottmål som Sverige har med Hongkong. Rättsväsendet kan inte längre anses vara vare sig fritt eller rättssäkert. Ett antal andra länder har valt att avsluta sina liknande avtal med Hongkong och Sverige bör följa deras exempel. Centerpartiet motionerade om det redan hösten 2020 och fick med sig en majoritet i riksdagen för ställningstagandet, men regeringen har inte gått riksdagen till mötes. Skälet till att ingå ett rättshjälpsavtal med Hongkong var att bekräfta att rättssystemet i Hongkong skilde sig från Kinas. Det är inte längre fallet och därför bör avtalet hävas. Regeringen väljer att upprätthålla ett sken från en svunnen tid i stället för att se verkligheten som den är.

Den kinesiska aggressionen mot Taiwan fortsätter, bl.a. genom tydlig konflikteskalering i Syd kinesiska havet och kinesiska militära, diplomatiska och ekonomiska påtryckningar mot Taiwan. I detta sammanhang är det viktigt att Kina respekterar FN:s havsrättskonvention och skiljedomstolen i Haags beslut från 2016 att de kinesiska anspråken i Syd kinesiska havet, baserade på ”historisk rätt”, saknar laglig grund. Dessa utgör ett tydligt maktspråk från Kina att det inte respekterar den internationella rättsordningen. Sveriges relationer med Taiwan behöver fortsätta att utvecklas och jag vill att Sverige inrättar ett ”House of Sweden” i Taiwan och breddar det bilaterala samarbetet till att omfatta fler områden. Riksdagen har tillkännagett detta och en ny regering bör enligt mig inrätta detta senast 2025. Därtill bör Sverige verka för att Taiwan släpps in i fler multilaterala organisationer. Inte minst bör Taiwan bjudas in till de partsmöten som hålls under året.

10. Konsulära frågor, punkt 4 (S, C)

av Morgan Johansson (S), Alexandra Völker (S), Olle Thorell (S), Linnéa Wickman (S), Kerstin Lundgren (C) och Markus Kauppinen (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 35 och

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 56.

Ställningstagande

Flera svenskar sitter fängslade utomlands utan rättegång och av politiska skäl. Vi kräver att de svenska politiska fångarna Gui Minhui, Dawit Isaak och Ahmadreza Djalali omedelbart frigges. De har alla blivit offer för orättvisa rättsprocesser och hålls fängslade under förhållanden som bryter mot internationella normer och principer. Dessa fall är inte bara tragiska exempel på personligt lidande utan också en skarp påminnelse om de hot som förtryckande regimer utgör mot yttrandefrihet, akademisk frihet och mänsklig värdighet. Sverige har en lång tradition av att försvara mänskliga rättigheter och yttrandefrihet, och det är avgörande att vi fortsätter att stå upp för våra medborgare som har blivit felaktigt fängslade. Att kämpa för deras frigivning är inte bara en fråga om nationellt ansvar utan också om att skydda de universella värden som Sverige håller högt. Vi anser att regeringen behöver anstränga sig ytterligare för dessa personers frigivning.

Särskilt yttrande

Jämställdhet samt kvinnor, fred och säkerhet, punkt 2 (C)

Kerstin Lundgren (C) anför:

Jag delar utskottets bedömning att motionsyrkandena ska avslås, men jag vill samtidigt betona vikten av att ta vara på det genomslag som Sverige fick genom att tydligt prioritera jämställdhet i hela utrikespolitiken. Det vi nu ser är en kraftig tillbakagång för kvinnors lika rättigheter som en följd av ett alltmer krympande utrymme för mänskliga rättigheter globalt. Effekterna av den nya administrationen i USA skyndar på denna trend.

Det är bra att regeringen har försökt kompensera för effekterna av United States Agency for International Developments (USAID) strypta resurser till SRHR, men i det läge som nu är krävs ett omtag tillsammans med likasinnade för att ge kraft till kvinnor – och för den delen även män – som kämpar för lika rättigheter oavsett könstillhörighet och för jämställdhet. Sveriges röst får inte försvagas eller tystna i länder där mänskliga rättigheter tystas. Det handlar i grunden inte om etikettering utan om prioritering och ett smart sätt att driva frågor till resultat.

När det gäller kvinnor, fred och säkerhet är det väldigt viktigt att utveckla arbetet med såväl resolution 1325 som resolution 1820. Det kvinnliga medlingsnätverket var ett värdefullt initiativ som borde ha vidareutvecklats för att få högre effektivitet snarare än att bara avvecklas – detta då inga nya initiativ tillkommit som ersätter nätverket för att säkra att kvinnors erfarenheter och röster inkluderas i olika fredsprocesser med målsättningen att nå ökad säkerhet och hållbarhet.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2024/25

2024/25:94 av Magnus Jacobsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en ny strategi avseende Kina och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:96 av Nima Gholam Ali Pour (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att det ska bli möjligt att ansöka om uppehållstillstånd i Sverige vid Sveriges diplomatiska beskickning i Taiwan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:230 av Richard Jomshof (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lyfta Tibetfrågan med företrädare för den kinesiska regeringen med målet att samtalen mellan den kinesiska regeringen och den tibetanska exilregeringen återupptas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kräva ett omedelbart stopp för Kinas storskaliga satsning på internatskolor i Tibet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att motsätta sig den kinesiska regeringens inblandning i valet av Dalai lamas efterträdare och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att tillsätta en särskild samordnare för Tibetfrågor på EU-nivå, i likhet med vad man har i USA, och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:298 av Kjell-Arne Ottosson (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska stödja Taiwan och dess demokratiska utveckling på ett tydligare sätt och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska inta en mer självständig och principfast hållning gentemot Kina och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:389 av Björn Söder (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen internationellt ska verka för att Taiwan tillåts delta i WHA och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:390 av Björn Söder (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i samtal med företrädare för den kinesiska regimen ständigt bör lyfta Tibetfrågan och verka för ett självständigt Tibet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:392 av Björn Söder (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ta fram en strategi för hur man bör arbeta för att inlemma Taiwan i olika internationella organisationer och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:409 av Björn Söder (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ta initiativ inom Förenta nationerna för att initiera en global minnesdag för kommunismens offer i likhet med Förintelsens minnesdag och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:448 av Serkan Köse (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska se över möjligheten att inrätta ett centrum för internationell konflikthantering och fredsbyggande under benämningen "Peace Impact Sweden" (PIS) och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:521 av Magnus Berntsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om det internationella samfundets strävan efter att återupprätta demokratin i Venezuela och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:527 av Ingemar Kihlström och Magnus Oscarsson (båda KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör erkänna Somaliland som en egen självständig stat och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:528 av Gudrun Brunegård (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kvinnors utsatthet liksom deras betydelse i fredsprocesser i konfliktområden och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:870 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska driva en feministisk utrikespolitik och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ta fram en handlingsplan för jämställdhetsarbetet för samtliga av Utrikesdepartementets ansvarsområden: säkerhet, handel och utveckling, vilken bör redogöra för resurs- och effektmål, uppföljning och rapportering för att säkerställa effektivitet och transparens, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ge alla myndigheter under Utrikesdepartementet i uppdrag att se till att jämställdhetsarbetet ska integreras samt ingå i samtliga ambassaduppdrag och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast bör tillse att tjänsten som jämställdhetsambassadör på Utrikesdepartementet utlyses och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom FN bör verka för att kvinnors deltagande i fredsprocesser ska öka och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom FN bör verka för att resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet får genomslag i samtliga resolutioner som säkerhetsrådet behandlar och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1042 av Magnus Berntsson (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige aktivt ska arbeta inom FN för att motverka Kinas förvrängning av FN-resolution 2758 och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska anta den utrikespolitiska linjen om att resolution 2758 inte omfattar Taiwans politiska status och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1166 av Mikael Oscarsson (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Haverikommissionen eller någon annan myndighet i uppdrag att göra en utredning om de militära transporter på Estonia och på så sätt uppfylla löftet från förra försvarsministern om att inte hemlighålla någonting om de militära transporter på Estonias sista färd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge lämplig myndighet uppgiften att utreda de uppgifter som pekar på att det ska ha transporterats militär utrustning på M/S Estonia under förlisningsnatten och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att bringa klarhet i om KSI ansvarade för eller kände till någon militär frakt på Estonia och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort alla hemligstämplar som fortfarande finns kvar kring Estonia och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att utreda vilka länder som skulle kunna ha varit inblandade i att använda M/S Estonia för att frakta militär materiel, vilket slags materiel det i så fall varit fråga om samt vilket land eller vilka länder som var slutliga mottagare av materielen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:1192 av Anne-Li Sjölund och Niels Paarup-Petersen (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige måste bli mer aktivt i kampen mot det kinesiska kommunistpartiets ökande globala makt och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1274 av Mathias Tegnér m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkta relationer till Taiwan och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1323 av Jacob Risberg m.fl. (MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av ökad internationell dialog och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1430 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att erkänna Somaliland som självständig stat i det fall att landet förbättrat religionsfriheten och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja det memorandum of understanding som tecknats mellan Somaliland och Etiopien och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att upprätta en ambassad i Somalilands huvudstad Hargeysa med ansvar för såväl Somalia som Somaliland och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att upprätta samverkan mellan svenska och somaliländska myndigheter och tillkännager detta för regeringen.

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmana Utrikesdepartementet att se över sina reserekommendationer för Somaliland och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen, inom världssamfundet, för att finna en långsiktigt hållbar lösning på landets styre bör verka för att Somalias demokratiska modell i så stor utsträckning som möjligt anpassas till landets förutsättningar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att Unsom utarbetar en plan för att reglera de företag som tillhandahåller säkerhetstjänster i Somalia, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:1431 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om benämningen av Taiwans diplomatiska representation i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett tydligt erkännande av Taiwan som den självständiga aktör det är snarare än kinesisk provins och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätta en strategi för fred och stabilitet i Taiwansundet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att representationskontor ska kunna räknas som en myndighet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att Taiwan tillåts delta i ICAO:s sessioner och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Taiwan ska beredas möjlighet att skicka ombud till FN:s generalförsamling, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Taiwans möjlighet att delta i och bidra till FN:s olika organisationer och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Taiwans möjlighet att delta i Interpol och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avsluta avtalet Mutual Legal Assistance in Criminal Matters som finns mellan Sverige och Hongkong och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Kina ska respektera Tibets rätt till autonomi och tillkännager detta för regeringen.

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att aktivt verka för att Kina går med på samtal med Tibets exilregering och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att stärka de diplomatiska banden med Indien och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1433 av Aron Emilsson m.fl. (SD):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige tydligt ska ta avstånd från och motverka all internationell terrorism och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att internationell samverkan för att motverka terrorism ska stödjas och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1438 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för upprättandet av en checklista med kriterier som ska uppfyllas och utgöra grund för om det internationella samfundet ska erkänna ett politiskt val på nationell nivå som fullt ut demokratiskt eller inte och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om demokratiseringsarbetet avseende att regeringen ska verka för att kriterierna uppfylls för de länder som inte uppnår kriterierna i checklistan och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för bildandet av ett förbund mellan världens alla demokratiska länder och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten för legitima folkambassader att överta fysisk egendom från illegitima ambassader och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att utfärda diplomatiska id-kort till representanter för folkambassader och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för högre krav på de länder som leder FN-arbetet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU:s institutioner inte ska ha behörighet att föra Sveriges talan inom FN och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom FN bör verka för ett utökat arbete mot korruption såväl internt som externt och tillkännager detta för regeringen.

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Svenska institutet i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att ta vara på Svenska institutets stipendiater och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Svenska institutet bör ta fram en prioritetsordning avseende stipendiaturval och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Svenska institutet ska utreda möjligheten att etablera fler partnerskap likt ”She Leads” i motsvarande stater och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Sverigebildan utomlands och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1439 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att det etableras en FN-by i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en handlingsplan för att öka det svenska inflytandet i det internationella arbetet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1440 av Aron Emilsson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad strategisk samverkan med demokratiska stater i Asien och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka samarbetet med USA gällande Kina och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för en uppdaterad och skärpt Kinapolitik i internationella organisationer såsom EU och Nato och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en förnyad Kinastrategi och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1637 av Lawen Redar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att få Dawit Isaak frigiven och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1638 av Lawen Redar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att få Gui Minhai frigiven och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1712 av Jamal El-Haj (-):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja en ömsesidig solidaritet för att skapa en värld där alla har en plats, där vi tillsammans kan övervinna de utmaningar vårt land står inför, och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1723 av Jamal El-Haj (-):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en ny myndighet som fokuserar på att skapa framtidstro nationellt samt att förbättra Sveriges bild internationellt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:1730 av Magnus Oscarsson och Mikael Oscarsson (båda KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska tillsätta en ny oberoende utredning avseende Raoul Wallenbergs försvinnande och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska göra de sista sekretessbelagda dokumenten från Regeringskansliets Raoul Wallenberg-arkiv offentliga och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1732 av Mikael Oscarsson (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en ny oberoende utredning om den officiella hanteringen av Raoul Wallenbergs öde och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda om hanteringen av det s.k. miljardlånet påverkade regeringens hantering av Raoul Wallenberg och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör framföra frågor gällande huruvida Ryssland har information som stöder uppgifterna om att Josef Stalin lät kidnappa Raoul Wallenberg för att säkerställa miljardlånet från Sverige och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen, inom ramen för en ny tillsatt utredning, bör utreda om det framgår av UD:s dokumentation att Sveriges sändebud i Moskva minst tre gånger 1945 och 1946 bad högt uppsatta sovjetiska tjänstemän att bekräfta att Raoul Wallenberg inte längre var vid liv och tillkännager detta för regeringen.

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda uppgifterna om att den svenska ambassadören agerade utifrån en medveten politik sanktionerad av Sveriges politiska ledning gällande Raoul Wallenberg och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tydliggöra vilka konsultationer Sverige haft med Ryssland i fallet Raoul Wallenberg och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Utrikesdepartementet bör insistera på att Ryssland delar med sig av all ytterligare information om fånge nummer 7 och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1738 av Magnus Oscarsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen aktivt ska kräva Dawit Isaaks frisläppande och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1739 av Gudrun Brunegård (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning i syfte att klargöra vilka avvägningar Sveriges regering gjorde i samband med utredningarna 1961–62 rörande Dag Hammarskjölds död och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att allt relevant tillgängligt material, inklusive eventuellt ännu sekretessbelagda dokument, omaskerat bör ställas till såväl utredningens som allmänhetens förfogande och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska framföra en offentlig ursäkt till de förolyckade svenskarnas familjer gällande tidigare regeringars inställning och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1802 av Annika Strandhäll (S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den feministiska utrikespolitiken bör återinföras och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2091 av Noria Manouchi (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att hämta hem barn som förts utomlands, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:2181 av Helén Pettersson och Fredrik Lundh Sammeli (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen med nya metoder måste försöka nå en frigivning av Dawit Isaak och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2520 av Maria Stockhaus m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att det är tibetanerna själva som har rätt att utse nästa Dalai lama, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:2522 av Maria Stockhaus m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att Taiwan ska inkluderas i flera internationella samarbeten och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2532 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till ett avskaffande av kulturråd vid svenska ambassader och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2578 av Ann-Sofie Lifvenhage m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över på vilka sätt Sverige kan lyfta och bidra till ett fritt och självständigt Tibet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:2603 av Marie Nicholson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges regering bör verka för att valet av Dalai lamas reinkarnation ska vara en religiös samt en tibetansk angelägenhet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2608 av Marie Nicholson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige tydligt ska arbeta för att principen ett land, två system upprätthålls i enlighet med EU:s position kring Hongkong och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2609 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges regering inom EU och FN bör verka för att Republiken Kina (Taiwan) ska kunna bidra till FN:s underorganisationer och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP):

61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prioritera klimatdiplomati i svensk utrikespolitik och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2625 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra en feministisk utrikes- och utvecklingspolitik som sätter fokus på kvinnors rättigheter, politiskt deltagande, ekonomisk egenmakt, inflytande i fredsarbete, frihet från våld samt rätten till sexuell och reproduktiv hälsa och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att integrera jämställdhetspolitiken i klimatpolitiken och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ställa skarpare krav och villkor i Sveriges och EU:s utrikespolitik för att driva på det globala klimatarbetet, bevara biologisk mångfald, främja demokrati och mänskliga rättigheter, stärka djurskyddet och minska de globala klyftorna och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra en feministisk säkerhets- och utrikespolitik och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska prioritera konfliktförebyggande och diplomatiska insatser för att främja fred i världen och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3069 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hålla fast vid den feministiska utrikespolitiken, jämställdhet och arbetet för alla kvinnors och flickors rättigheter inklusive SRHR och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3106 av Morgan Johansson m.fl. (S):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i EU och FN bör driva på för fredsförhandlingar mellan de stridande parterna i Sudan och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att internationellt stöd måste mobiliseras för att främja dialog och åstadkomma en förhandlingslösning på krisen i Venezuela och tillkännager detta för regeringen.

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra och utveckla den feministiska utrikespolitiken, jämställdhet och arbetet för alla kvinnors och flickors rättigheter inklusive SRHR och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara en stark röst globalt och en aktiv internationell kraft och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att FN utgör navet i det globala samarbetet för internationell fred och säkerhet och spelar en viktig roll för fred och säkerhet, folkrätten, mänskliga rättigheter och utveckling och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stå upp för det multilaterala systemet och att Sverige ska fortsätta att vara en ansvarsfull och engagerad medlem av dessa organisationer och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska driva på arbetet för att säkerställa att fler kvinnor deltar i förhandlingsdelegationerna till klimattoppmötena och andra klimat- och miljösamarbeten och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om det internationella fredsfrämjande arbetet och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara pådrivande för att de svenska politiska fångarna Gui Minhai, Dawit Isaak och Ahmadreza Djalali omedelbart ska släppas och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla och återinföra den feministiska utrikespolitiken, jämställdhet och arbetet för alla kvinnors och flickors rättigheter, inklusive SRHR, och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det svenska kvinnliga medlingsnätverket ska återstartas och deras roll utvecklas och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att användningen av AI bör regleras globalt och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3157 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C):

35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en ny prioritering och organisation, så att de konsulära verksamheterna, i de länder där behov finns, har möjligheter att arbeta

med att snabbt och effektivt kunna få hem barn som olagligt förts ut ur landet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svensk utrikespolitik ska försvara och främja den liberala demokratin och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svensk utrikespolitik ska vara sammanhängande och baseras på enhetligt agerande i säkerhets-, handels- och utvecklingspolitikens olika delar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom ramen för multilaterala samarbetsstrukturer ska verka för att forma koalitioner med demokratiska länder som en motvikt mot de alltmer tydliga auktoritära strömningar som genomsyrar internationella samarbetsstrukturer och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fortsatt stöd till demokratiörelsen i Hongkong och att Sverige under 2024/25 bör avsluta det avtal, Mutual Legal Assistance in Criminal Matters, som finns med Hongkong för att markera att Hongkongs rättssystem inte längre är separat från det kinesiska, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att Taiwan får tillträde till de multilaterala internationella möten som hålls under 2024/25, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett "House of Sweden" ska inrättas i Taiwan senast 2025 och att ett breddat bilateralt samarbete till att omfatta fler områden bör komma till stånd 2024/25, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska driva på för att stärka FN som organisation och dess roll i den multilaterala världsordningen och tillkännager detta för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen måste göra mer för att svenska medborgarna Gui Minhai i Kina, Dawit Isaak i Eritrea och Ahmadreza Djalali i Iran omedelbart ska släppas fria och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet

Motion	Motionärer	Yrkanden
5. Motioner som bereds förenklat		
2024/25:94	Magnus Jacobsson (KD)	
2024/25:96	Nima Gholam Ali Pour (SD)	
2024/25:230	Richard Jomshof (SD)	1–4
2024/25:298	Kjell-Arne Ottosson (KD)	1 och 2
2024/25:389	Björn Söder (SD)	
2024/25:390	Björn Söder (SD)	
2024/25:392	Björn Söder (SD)	
2024/25:409	Björn Söder (SD)	2
2024/25:448	Serkan Köse (S)	
2024/25:521	Magnus Berntsson (KD)	
2024/25:527	Ingemar Kihlström och Magnus Oscarsson (båda KD)	
2024/25:528	Gudrun Brunegård (KD)	1
2024/25:870	Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V)	1, 16 och 17
2024/25:1042	Magnus Berntsson (KD)	1 och 2
2024/25:1166	Mikael Oscarsson (KD)	1–5
2024/25:1192	Anne-Li Sjölund och Niels Paarup-Petersen (båda C)	
2024/25:1274	Mathias Tegnér m.fl. (S)	
2024/25:1430	Markus Wiechel m.fl. (SD)	15–19, 23 och 25
2024/25:1431	Markus Wiechel m.fl. (SD)	1, 2, 4–8 och 16
2024/25:1433	Aron Emilsson m.fl. (SD)	10 och 11
2024/25:1438	Markus Wiechel m.fl. (SD)	10–12 och 14–22
2024/25:1637	Lawen Redar (S)	
2024/25:1638	Lawen Redar (S)	
2024/25:1712	Jamal El-Haj (-)	
2024/25:1723	Jamal El-Haj (-)	1
2024/25:1730	Magnus Oscarsson och Mikael Oscarsson (båda KD)	1 och 2
2024/25:1732	Mikael Oscarsson (KD)	1–7
2024/25:1738	Magnus Oscarsson (KD)	
2024/25:1739	Gudrun Brunegård (KD)	1–3
2024/25:1802	Annika Strandhäll (S)	2
2024/25:2091	Noria Manouchi (M)	1
2024/25:2181	Helén Pettersson och Fredrik Lundh Sammeli (båda S)	1
2024/25:2520	Maria Stockhaus m.fl. (M)	3
2024/25:2522	Maria Stockhaus m.fl. (M)	
2024/25:2532	Jan Ericson (M)	
2024/25:2578	Ann-Sofie Lifvenhage m.fl. (M)	
2024/25:2603	Marie Nicholson (M)	
2024/25:2608	Marie Nicholson (M)	

2024/25:2609	Boriana Åberg (M)	
2024/25:2613	Elin Söderberg m.fl. (MP)	61
2024/25:2625	Janine Alm Ericson m.fl. (MP)	27
2024/25:3069	Ardalan Shekarabi m.fl. (S)	20
2024/25:3106	Morgan Johansson m.fl. (S)	13 och 15
2024/25:3107	Morgan Johansson m.fl. (S)	47
2024/25:3157	Helena Vilhelmsson m.fl. (C)	35
2024/25:3162	Kerstin Lundgren m.fl. (C)	2
